

WIELEWAAL

maandblad
jaargang 49
april 1983

WIELEWAAL

maandblad voor vogel- en natuurstudie

uitgegeven met ondersteuning van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur.

Vroegere hoofdredacteurs: E.H. Fr. SEGERS: jaargang 1 tot en met 23
Dr. Fr. GROOTAERS: jaargang 24 tot en met 46

Hoofdredacteur

Dr. H. MEEUS, Langvenstraat 25, 2300 Turnhout (014/41 57 58)

Redactieraad

H. FRANCKX, Dr. Fr. GROOTAERS, J. BLOEMEN, A. DE JONGHE, J. KIEBOOMS, R. WILLOCKX, Prof. Dr. U. LIBBRECHT, G. LUYTS, Prof. Dr. A. DHONDT, P. VAN DEN BREMT, M. BECUWE, Dr. R. EYCKERMAN, J. VAN WINKEL, H. VOET, Dr. M. LOUETTE, Ir. G. BULTEEL, J. GABRIELS, Dr. J. VAN GOMPEL, Dr. J. PAULUSSEN, G. BURGGRAEVE.

Koninklijke Vereniging voor Vogel- en Natuurstudie DE WIELEWAAL

De vereniging heeft tot doel: de kennis en de bescherming van de natuur en in het bijzonder van de in het wild voorkomende vogels te bevorderen door alle middelen, o.m. door het oprichten van plaatselijke afdelingen, het houden van studiedagen, het uitgeven van een tijdschrift, het verspreiden van vogelboeken en natuurboeken, het oprichten van natuurreservaten. De vereniging werd in 1933 opgericht door E.H. Fr. Segers.

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

Dagelijks bestuur:

H. FRANCKX, voorzitter, Vredelaan 29, 2500 Lier (03/480 47 32)
W. VAN SPAENDONCK, ondervoorzitter en afgevaardigde Antwerpen, Zevenbergen 50, 2500 Lier (03/480 54 24).
F. VAN DEN BROECK, secretaris, De Wilgen 41, 2060 Merksem (03/645 02 52)
J. PEETERS, penningmeester, Hertevoetweg 3, 2958 Weerde (015/61 20 86)

Leden:

J. DHOLLANDER, afgevaardigde Oost-Vlaanderen, Bergstraat 25, 2780 St. Gillis-Waas
P. HERROELEN, afgevaardigde Brabant, Van Asschestraat 33, 1910 Melsbroek.
R. DEBRUYNE, afgevaardigde West-Vlaanderen, Iepersteenweg 60, 8178 Woumen.
E. WELLENS, afgevaardigde Limburg, Statiestraat 89, 3900 Lommel.
W. ROGGEMAN, Parklaan 139 bus 8, 9300 Aalst
R. WILLOCKX, Sparrenstraat 23, 2930 Hombeek

Afgevaardigden Wielewaaljongeren:

J. ROYEAERD, St. Hubertstraat 277, 9800 Deinze
P. DELVAUX, Gierlesteenweg 351, 2300 Turnhout
A. VERBOVEN, Leeuwerikenstraat 45 bus 21, 3300 Heverlee.

Technisch Adviseur voor de Natuurreservaten:

Ir. S. TYS, Beekstraat 16, 2800 Mechelen (015/41 12 78)

LIDMAATSCHAP EN ABONNEMENTEN

Belgie: 400 F. Andere landen: 500 F. Bijlid (zonder abonnement): 50 F.
Administratie: De Wielewaal, Graatakker 11, 2300 Turnhout. Giro: 000-0319785-73. Tel.: 014/41 22 52.

Verslag van een ornithologische reis door Israël in het voorjaar van 1982

Johan Schaerlaeckens en Vital van Gorp

Dit artikel wil de lezer wat informatie bieden over wat Israël de vogelliefhebber, met name in het voorjaar, te bieden heeft.

Na een algemene inleiding waarbij we vooral op de roofvogeltrek ingaan, worden de ornithologisch interessante gebieden beschreven, aangevuld met onze eigen waarnemingen, gedaan tijdens onze twaalfdaagse trip door Israël in april 1982. Deelnemers aan deze reis waren Vital van Gorp, Valère Dupont, Jan Vermeulen en Johan Schaerlaeckens.

De laatste jaren zijn plaatsen als Eilat en Borçka begrippen geworden in kringen van vogelliefhebbers. Dit is het gevolg van de toename van de studies over het trekgedrag en de trekwegen van roofvogels binnen het westelijk palearctisch gebied. Bovendien leidden identificatieproblemen in het verleden tot hardnekkige misverstanden. Anno 1983 kunnen we concluderen dat vooral de voorjaartrek over Suez nadere studie behoeft. Recente waarnemingen tonen aan dat het hier een belangrijke trekroute betreft die niet alleen door de grote aantallen maar vooral vanwege de soortenrijkdom opzien baart.

Waarnemingsgegevens van roofvogeltrek over Suez in het najaar van 1981 (Bijlsma, 1982) wijzen in deze richting.

In de periode van 4 september tot en met 5 november 1981 werd gedurende 57 dagen waargenomen.

Belangrijkste conclusies: er werden 134.870 roofvogels geteld. Van dit totaal werden 102.870 exemplaren op naam gebracht (= 76 %).

Opmerkelijk is het grote percentage arenden/gieren van de op naam gebrachte soorten, nl. 97 % of 99.550 exemplaren.

Dit aantal omvat de soorten Aasgier *Neophron percnopterus*, Vale Gier *Gyps fulvus*, Slangearend *Circaetus gallicus*, Schreeuwarend *Aquila pomarina*, Bastaardarend *Aquila clanga*, Aziatische Arend *Aquila nipalensis*, Keizerarend *Aquila heliaca* en Dwergarend *Hieraaetus pennatus*.

Opmerkelijke aantallen: Aziatische Arend 65.000 exemplaren, Schreeuwarend 22.000 exemplaren, Keizerarend 560 exemplaren. Ook de Bastaardarend kan met 90 exemplaren tot de vrij gewone migranten gerekend worden.

Dergelijke intensieve tellingen bij Suez gedurende het voorjaar zouden het beeld van de roofvogeltrek in het westelijke palearctische gebied vollediger maken.

In tegenstelling tot Suez zijn er meer gegevens over de voorjaartrek over Eilat. De enorme aantallen vogels die in het voorjaar van Afrika naar Eurazië trekken, komen op hun weg de Rode Zee tegen. Vooral de thermiekgevoelige soorten volgen de westkust van de Rode Zee in noordwestelijke richting.

In het noorden splitst de Rode zee in een

noordwestelijke stroom (de Golf van Suez) en een meer noordelijke stroom (de Golf van Agaba). De hoofdmoot van de roofvogelstroom corrigeert de trekroute naar het noorden door de Golf van Suez in het zuiden over te steken. Het betreft hier vooral de Aziatische Arenden, de middelgrote en de kleine roofvogels.

De over het algemeen wat grotere arenden en gieren vermijden het oversteken van water in actieve vlucht door de Golf van Suez in noordwestelijke richting te blijven volgen en deze pas bij de stad Suez af te ronden. Waarschijnlijk is dit de verklaring van het percentage arenden / gieren van de totale roofvogelstroom over Suez (97 % in het najaar) en over Eilat (2,5 % in het voorjaar). Dat de Aziatische Arenden wel de Golf van Suez in het zuiden (meer dan 20 km open water) oversteken, komt waarschijnlijk door de lokalisatie van de broedgebieden in Rusland. Door de Rode Zee werden ze in Afrika gedwongen een noordwestelijke koers te volgen, terwijl de broedgebieden in het noordoosten liggen. Zij nemen de eerste gelegenheid te baat om hun koers te corrigeren. Overigens is er weinig bekend over voorjaarsstrek van Aziatische Arenden over Suez. Opvallend is dat in het najaar over Suez 40.000 Aziatische Arenden méér geteld worden dan over Eilat in het voorjaar.

Tenslotte zal de roofvogelstroom die de Golf van Suez in het zuiden overgestoken is, de Golf van Agaba volgen en ten gevolge van een sterke

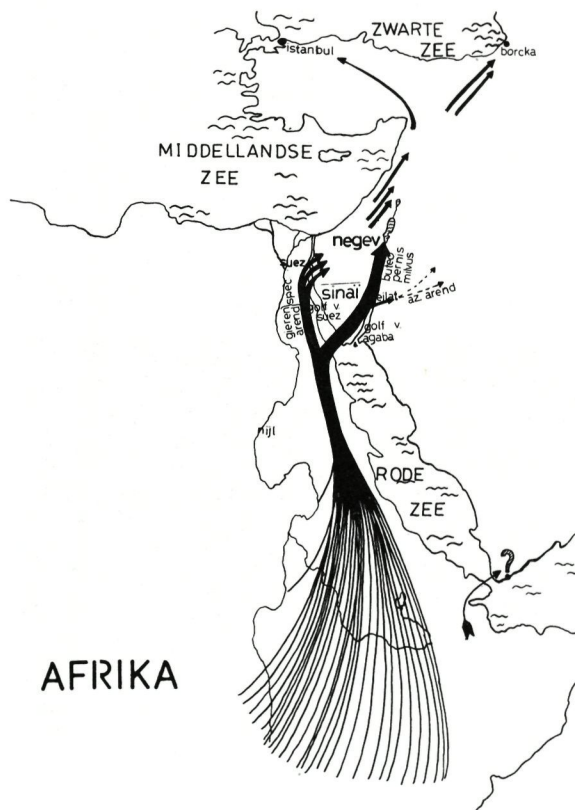
stuwingsstrek zich concentreren boven Eilat en omgeving.

Deense ornithologen hebben in het voorjaar van 1977 gedurende de periode van 28 februari tot 19 mei 764.000 roofvogels boven Eilat en omgeving geteld (Christensen *et al.*, 1981).

Belangrijkste conclusies: van het totaal van 760.000 exemplaren werden er 600.000 gedetermineerd (= 80 %). Hierbij moet worden opgemerkt dat van de niet op naam gebrachte soorten $\pm$ 150.000 exemplaren behoorden tot de groep *buteo/ernis/milvus*.

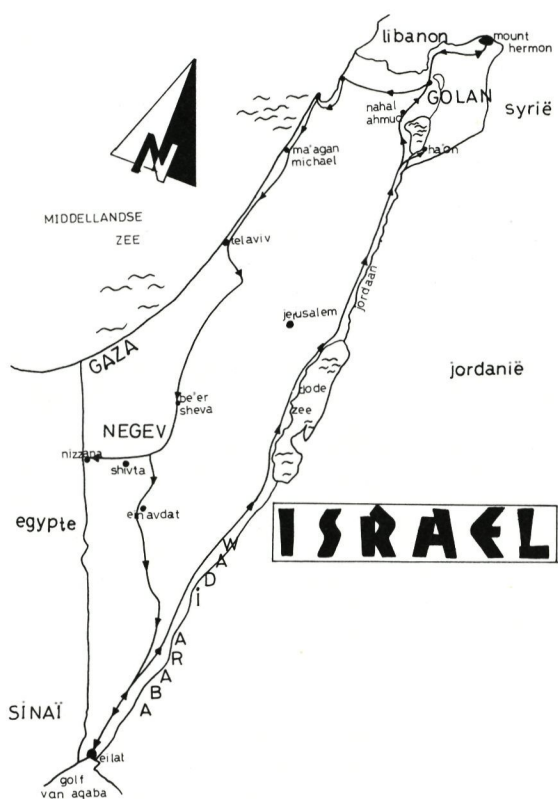
Zoals gezegd vormt van de groep arenden/gieren de Aziatische Arend het merendeel, namelijk 19.000 exemplaren of 93 %.

Opmerkelijke aantallen: Wespindief 226.000 exemplaren, Steppebuizerd 316.000 exemplaren, Zwarte Wouw 27.000 exemplaren. Men neemt aan dat de werkelijke aantallen nog hoger moeten liggen. Latere waarnemingen wezen immers uit dat grote aantallen roofvogels de Sinai ten zuiden van Eilat, ter hoogte van Coral Island, verlaten om aan de oversteek van de Golf van Agaba te beginnen. Zij doen dit vooral rond het middaguur bij maximale thermiek. Als de vogels rond deze tijd op enorme hoogte overkomen, blijkt de kustlijn van de Sinai minder richtingbepalend te zijn. Deze vogels bereiken Eilat in het geheel niet. Al met al is de roofvogeltrek boven Eilat waarschijnlijk de omvangrijkste in de wereld.

Reisschema

- 9 april 1982: Amsterdam - Ben Goerion - Ma'agen Michael
- 10 april 1982: Ma'agen Michael - Tel Aviv - Be'er Sheva - Nizzana
- 11 april 1982: Nizzana - Mizpe Ramon - Wadi Zenifim - Eilat
- 12 april 1982: Eilat en omgeving: Zoutpannen, Kibbutz Elot, Moon Valley, Be'er Ora
- 13 april 1982: Eilat en omgeving: North Beach, Sewage Canal, Zoutpannen, Kibbutz Elot, King Salomo's Pillars
- 14 april 1982: Eilat en omgeving: Eilat rand stad, North Beach, Zoutpannen
- 15 april 1982: Eilat en omgeving: North Beach, Sewage Canal
- 15 april 1982: Eilat - Yotvata - Hazeva
- 16 april 1982: Hazeva - Sedom (Dode Zee) - Arad - Massada - Jericho - Bet Shean - Meer van Galilei
- 17 april 1982: Meer van Galilei - Haon - Nahal Amud - Huleh reservaat - Tal
- 18 april 1982: Tal - Mount Hermon - Banyas - Nahal Amud - Meer van Galilei
- 19 april 1982: Meer van Galilei - Akko - Ma'agan Michael
- 20 april 1982: Ma'agan Michael - Tel Aviv - Ben Goerion
- 21 april 1982: Ben Goerion - Amsterdam

Vervoer en verblijf

In tegenstelling tot berichten van vogelliefhebbers die de afgelopen jaren Israël hebben bezocht, moeten wij constateren dat Israël erg duur is.

Autohuur Ford Fiesta (4-deurs, 12 dagen): 7.200 F. per persoon.

Vliegreis „Israël Express Kibboets Tours”: 21.000 F. per persoon.

Overnachtingen Field Schools, campings: 500 F. per persoon per nacht.

Hotels zijn (voor ons) onbetaalbaar. De totale kosten van de reis, dus ook dia's en dergelijke, ligt in de buurt van de 55.000 F. per persoon.

Op grond van onze ervaringen bevelen wij toekomstige reizigers overnachtingen in de zogenaamde Field Schools aan. In ons geval ging dat zeer vlot. Het zijn overheidsnederzettingen (Field Study Centers), meest in afgelegen natuurgebieden gelegen, waar men aan natuurwetenschappelijk onderzoek doet. Behalve de geringe overnachtingsprijs kun je hier veel informatie over de plaatselijke vogels krijgen.

Nadere inlichtingen kun je krijgen bij: Society for Protection of Nature in Israël, 4 Hashfela St., Tel Aviv 66138, Israël.

Negev Woestijn.

Foto: J. Schaerlaeckens

Het weer

Het weer was 12 dagen lang zeer goed, volop zon, zij het wat nevelig. In april is de temperatuur in de Negev nog draaglijk. Rond het middaguur kan de temperatuur een waarde van 30 - 35°C. bereiken.

De wegen

Het wegennet in Israël is zeer goed; overal zijn asfaltwegen en deze zijn goed berijdbaar.

NEGEV WOESTIJS (Negev Desert)

Ornithologisch gezien is vooral het noordwesten van de Negev interessant. Als de roofvogelstroom over Suez of over het noordelijke gedeelte van de Golf van Suez is gepasseerd, houdt deze een noordoostelijke richting aan. De afwezigheid van een kustlijn en een stuwend gebergte doen de vogels over een breed front trekken. Vooral de arenden kunnen hier een aanzienlijk deel van de roofvogelstroom vormen. De driehoek Nizzana, Ein Avdat en Shivta lijkt de beste waarnemingsmogelijkheden te bieden. Aanzienlijke trek in deze contreien hebben wij in de namiddag van de 11de april ook kunnen constateren. In tegenstel-

Wadi in de Negev.

Foto: V. van Gorp

Kragtrap

Foto: V. Dupont

ling tot de Sinaï is dit gedeelte van de Negev een vrij vlakke, droge en zanderige woestijn met hier en daar kleine struiken. De militaire activiteiten in het gebied zijn aanzienlijk. De vrees is gerechtvaardigd dat na het ontruimen van de Sinaï een nog groter gedeelte van de Negev in militair oefenterrein zal zijn herschapen. Reeds tijdens onze aanwezigheid waren grote stukken buiten de verharde wegen verboden gebied.

Negev Woestijn - Waarnemingen - 10 en 11 april

Grote trek van Ooievaars *Ciconia ciconia*, schroevende groepen van ca 350 exemplaren; Aziatische Arend *Aquila nipalensis* 9 juveniele en 2 immature, 's morgens 1 exemplaar in zit; Steppebuizerd *Buteo buteo vulpinus*, honderden; Zwarte Wouw *Milvus migrans*, tientallen... bij een karkas van een ezel langs de hoofdweg zaten op een gegeven moment 9 Zwarte Wouwen; Slangarend *Circaetus gallicus*, 3; Dwergarend *Hieraaetus pennatus*, 3 (waarvan 2 lichte en 1 donkere fase); Keizerarend *Aquila heliaca*, 1; Schreeuwarend *Aquila pomarina*, 1, de Schreeuwarend is een vrij gewone migrant in de Negev, waarschijnlijk was onze waarnemingstijd te kort; Havik *Accipiter gentilis*, 1 overtrekkend!!! Aziatische Steenpatrijs *Alectoris chukar*, 9; Arabische Zandpatrijs *Ammoperdix heyi*, 1 ♂ en 2 ♀♀; Zwartbuikzandhoen *Pterocles orientalis*; Senegal Zandhoen *Pterocles senegallus*, enkele honderden... 's Ochtends om 8 uur vlogen groepjes Senegal Zandhoenders continu van en naar de drinkplaatsen, ze zijn erg luidruchtig, de roep heeft wat weg van onze Grutto, de zwarte buik zie je pas als de vogels pal boven je vliegen; Rouwtapuit *Oenanthe lugens*, 1; Woestijntapuit

Oenanthe deserti, 1; Bruinnekraaf *Corvus ruficollis*, 10 Bruinnekraaven broeden graag in de hoogspanningsmasten die langs de wegen in de woestijn staan; Kraagtrap *Chlamydotis undulata*, 6 in de ochtendschemering van 11 april waren 4 exemplaren op de asfaltweg pal voor onze auto aan het baltzen. Volgens de meest recente gegevens zou het bestand van de Kraagtrap van 142 exemplaren in augustus 1980 teruggelopen zijn naar 46 exemplaren in mei 1981. Oorzaken zijn niet bekend. De militaire druk op het gebied zou er een van kunnen zijn; Renvogel *Cursorius cursor*, 4; Witbandleeuwerik *Alaemon alaudipes*, 1; Grauwe Kiekendief *Circus pygargus*, 6 (3 ♂ en 3 ♀).

De waarde van aanwezigheid van water in een woestijn blijkt uit de waarnemingen die we bij een oase (plasje van 1000 m²) ± 15 km. ten oosten van Nizzana deden:

Groepen Ooievaars in de naaste omgeving; Ralreiger *Ardeola ralloides*, 1; Wintertaling *Anas crecca*, 1 ♂; Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*, 1 ♂; Sporenkievit *Vanellus spinosus*, 2; Kemphaan *Philomachus pugnax*, 1; Gestreepte Prinia *Prinia gracilis*, enkele; Grasmus *Sylvia minula*, 2; Braamsluiper *Sylvia curruca*, 2; Brilgrasmus *Sylvia conspicillata*, 1; Grauwe Gors *Miliaria calandra*, enkele; Kneu *Carduelis cannabina*, 2.

EILAT EN OMGEVING (Eilat and surroundings)

Eilat ligt aan de noordpunt van de Golf van Agaba, bij de grens met Jordanië en het vormt de zuidpunt van de Wadi Araba.

Eilat is een middelgrote, moderne stad die georiënteerd is op het toerisme. Er is een camping, een jeugdherberg en een overvloed aan dure hotels.

In het voorjaar is Eilat en omgeving een waar paradijs voor de vogelliefhebber. Eilat is immers een knooppunt van trekgolven van vogels op de terugweg van Afrika naar Eurazië. In totaal trekken meer dan 150 soorten over Eilat. Doordat men hier binnen een relatief kleine oppervlakte een grote verscheidenheid aan biotopen aantreft, is het gebied ook rijk aan interessante soorten standvogels. We zullen de verschillende gebieden rond Eilat achtereenvolgens bespreken en aanvullen met onze eigen waarnemingen.

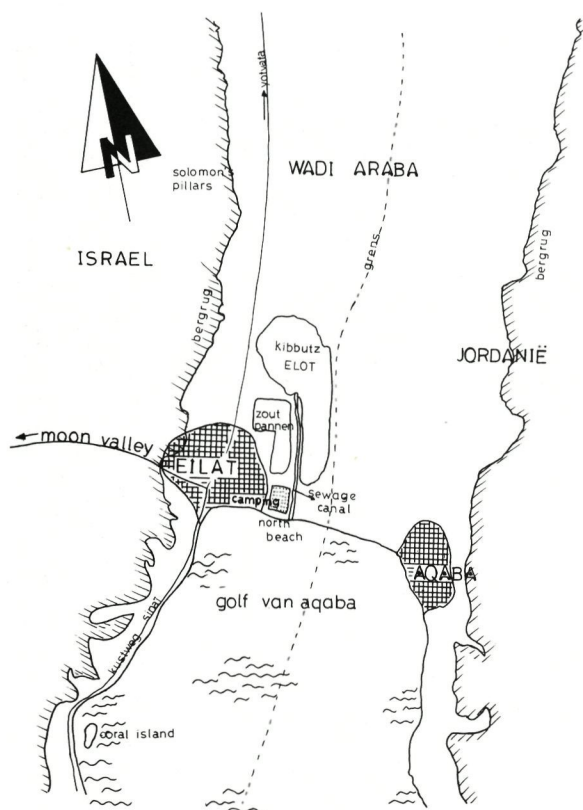
Sewage Canal - Waarnemingen - 13 en 15 april

Sewage Canal is een onbeduidend, vervuild watertje dat ligt tussen de Kibbutzvelden en de zoutmeren. Ondanks het feit dat het kanaaltje fungeert als open riool zitten de met riet begroeide oevers vol met trekvogels.

Sporenkievit

Foto: J. Vermeulen

Bijzondere waarnemingen: Blauwe Reiger *Ardea cinerea*, 1; Purperreiger *Ardea purpurea*, 1; Visarend *Pandion haliaetus*, 1; Barbarijse Slechtvalk *Falco peregrinoides*, 2, op beide dagen 1, dus mogelijk hetzelfde exemplaar; Bruine Kiekendief, 1♂; Grauwe Kiekendief, 1♀; Zomertalingen *Anas querquedula*, 2♂♂; Kroonzandhoen *Pterocles coronatus*, 38 overvliegende exemplaren, in de ochtenduren schijnt dit een vrij normaal verschijnsel te zijn; IJsvogel *Alcedo atthis*, 1; Zwartkoprietzanger *Acrocephalus melanopogon*, 3; Braamsluiers komen tijdens de trek in deze regio in ongelooflijke aantallen voor in tegenstelling tot de Grasmus die minder talrijk is. Ook *Phylloscopus*-soorten kan men massaal in het riet aantreffen.

Kibbutz Elot - Waarnemingen - 12, 13 en 14 april

De Kibbutz ligt enkele km ten noorden van Eilat. De Kibbutz grenst aan Jordanië en wordt streng bewaakt. Men kan niet zonder meer de Kibbutzvelden betreden. Enkele malen per week is er een excursie voor vogelliefhebbers naar de Kibbutz. De Kibbutzvelden zijn vooral rijk aan doortrekkende zangvogels. Bovendien ziet men vrij veel trek boven het aangrenzende „Sewage Canal”. Bijzondere waarnemingen: Koereiger *Bubulcus ibis*, 3; Ralreiger, 1; Steppebuizerd, algemene

Sewage Canal uitmondend in Golf van Agaba.

Foto: J. Schaerlaeckens

Geelbuikbuulbuul

Foto: J. Vermeulen

doortrekker; Aziatische Arend, 9; Aasgier, 1; Bruine Kiekendief, 1 ♀; Grauwe Kiekendief, 1 ♀; Barbarijse Slechtvalk, 1; Kwartel *Coturnix coturnix*, 2; Kroonzandhoen in 3 groepjes overvliegend, totaal 55 exemplaren; Zwartmaskerduifje *Oena capensis*, ♀ ... door andere vogelliefhebbers werd ook een ♂ waargenomen in deze Kibbutz. Dit paar moet hier al verscheidene jaren zitten, hoewel een broedgeval nog niet bewezen schijnt te zijn; Bijeneter *Merops apiaster*, algemeen als doortrekker; Groene Bijeneter *Merops superciliosus*, 3 exemplaren in een groepje gewone Bijeneters, een bijzondere waarneming, zelfs voor deze streek; Kleine Groene Bijeneter *Merops orientalis*, 2 paar; Korteentleeuwrik *Calandrella cinerea*, groepje van 10 exemplaren; Roodstuitzwaluw *Hirundo daurica*, algemeen; Roodkeelpieper *Anthus cervinus*, massaal als doortrekker; Gele Kwikstaart *Motacilla flava*, massaal... vrij veel Balkan *m.f. feldegg*, meerderheid grijskoppen *m.f. flava* en *m.f. beema*; Geelbuikbuulbuul *Pygonotus barbatus xanthopygos*, algemeen, zoals trouwens in geheel Israël; Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica*, enkele; Witkoptapuit, enkele; Arabische Spotlijstertertiair *Turdoides squamiceps*, groepje van 12 in de „North Fields”.

Zoutpannen - Waarnemingen - 12, 13 en 14 april

De zoutpannen zijn door Sewage Canal van Kibbutz Elot gescheiden. Ze liggen pal ten noorden van de camping en ten oosten van Eilat. Door de geringe diepte zijn de pannen erg aantrekkelijk voor steltlopers en andere waadvogels. Vanaf de dijken die de verschillende pannen van elkaar scheiden, heb je uitstekende waarnemingsmogelijkheden.

Waarnemingen: Geoorde Fuut *Podiceps nigricollis*, 1; Kuifaalscholver *Phalacrocorax aristotelis*, 1; Zwarte Ibis *Plegadis falcinellus*, overvliegende groepen van 34 en 10; Pijlstaart *Anas acuta*, 5; Aasgier, 2 exemplaren overvliegend; Slechtvalk *Falco peregrinus*, zittend in hoogspanningsmast nabij de pannen; zowel Bontbekplevieren, als Kleine Plevieren, als Strandplevieren *Charadrius hiaticula*, *Ch. dubius*, *Ch. alexandrinus*; Woestijnplevieren *Charadrius leschenaultii*, 9 exemplaren, waarvan 2 nog volledig in zomerkleed, de zware zwarte snavel is een goed veldkenmerk; Bonte en Kleine Strandlopers *Calidris alpina* en *Calidris minuta* zijn algemeen; Zilverplevier *Pluvialis squatarola*, 2; Kaspische Plevier *Charadrius asiaticus*, solitair exemplaar in overgangskleed, deze waarneming

werd bevestigd door meerdere ornithologen van verschillende nationaliteiten, is kleiner en heeft dunnere snavel dan Woestijnplevier; Steenloper *Arenaria interpres*, 1; Kanoetstrandloper *Calidris canutus*, 5; de meeste soorten ruiters waren met enkele tot meerdere exemplaren vertegenwoordigd, we namen waar Tureluur *Tringa totanus*; Zwarte Ruiter *Tringa erythropus*; Groenpootruiter *Tringa nebularia*; Witgatje *Tringa ochropus*; Bosruiter *Tringa glareola*; de Kempphaan was echt talrijk; Vorkstaartplevier *Glaucopis trichoptera*, 5; Dunbekmeeuw *Larus genei*, 5; Lachstern *Gelochelidon nilotica*, 13; Roodkeelpiepers, Gestreepte Prinia's en Gele Kwikstaarten waren zeer talrijk aanwezig.

Op het terrein van de zoutfabriek naast de pannen is een klein rietveldje. De Moabmus *Passer moabiticus* is hier broedvogel. Je kunt de (grote) nesten van de af- en aanvliegende vogels goed zien. Op deze plaats, alsmede in de Kibbutz, zijn door praktisch alle aanwezige ornithologen Vale Woestijnvinken *Rhodopechys obsoleta* gezien. Om een onverklaarbare reden hebben wij ze gemist; Gestreepte Gors *Emberiza strilata*, 1.

King Salomo's Pillars - Waarnemingen - 13 april

Dit zijn de overblijfselen van de kopermijnen uit

de oudheid. De „Pillars” zelf zijn massieve, rode kolommen van 50 meter hoog en rood als de zon. Het gebergte is verder bekend om de grillige vormen van de rotsformaties. Ze vormen nu een toeristische trekpleister en men moet entreegeld betalen om ze te kunnen bewonderen. De „Pillars” liggen langs de hoofdweg, circa 25 km te noorden van Eilat.

Waarnemingen: Zwarte Wouw, tientallen; Steppebuizerd..., kort na de middag plots massale trek. In een tijdsbestek van ± 1 uur trokken tussen de 500 en 1000 Steppebuizerds door; Arend species, 1; Woestijnleeuwerik *Ammomanes deserti*, 2; Bleke Rotszwaluw *Hirundo daurica*, 4; Grote Pieper *Anthus novaeseelandiae*, 1; Maquiszanger *Scotocerca inquieta*, 2; Rode Rotslijster *Monticola saxatilis*, 1♂; Woestijnvink *Rhodopechys githaginea*, groepje van 20 exemplaren; Witkoptapuit, Zwartstaart en Bruinnekraaf waren algemeen.

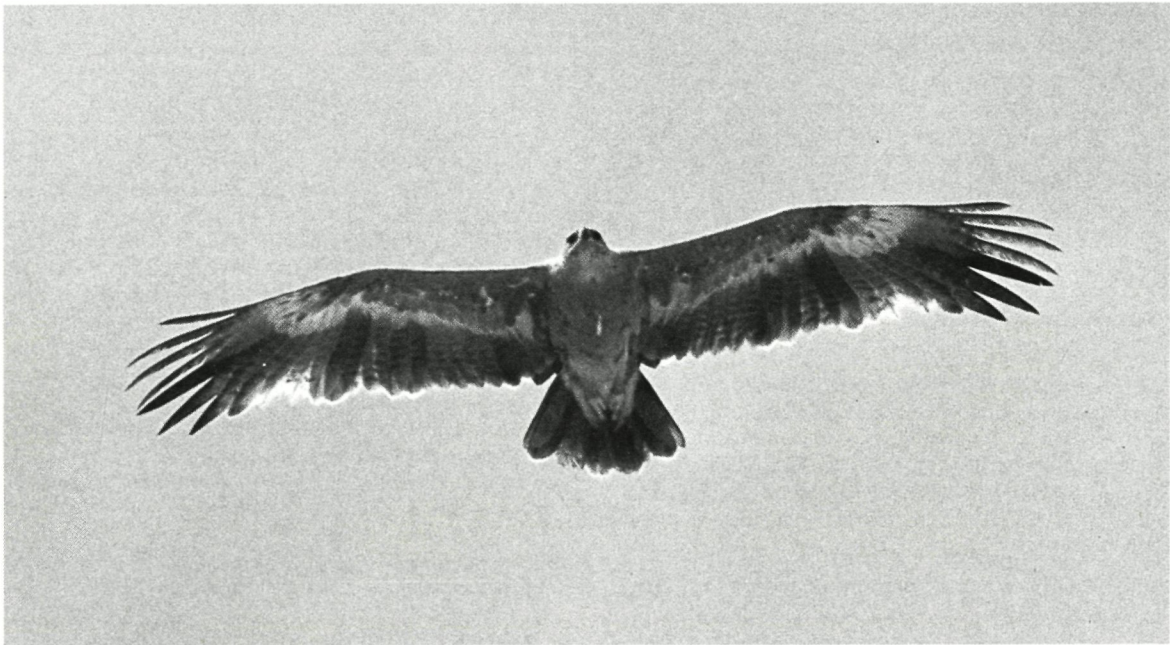
Gebergte ten westen van Eilat - Waarnemingen - 12 en 14 april

Het gebergte bestaat uit een dor, rotsachtig landschap met weinig of geen vegetatie. Alleen in de beddingen van de wadi's groeit hier en daar

King Salomo's Pillars.

Foto: J. Schaerlaeckens

Aziatische Arend

Foto: V. Dupont

verspreid een enkel struikje of acacia. Vooral in de late ochtenduren heb je hier in het voorjaar redelijke kans massale roofvogeltrek waar te nemen. Naarmate de dag verstrijkt en de thermiek toeneemt, verschuift de trek meer naar het oosten over Eilat of zelfs over het zuidoostelijk gelegen Coral Island. De bekende waarnemingsplaatsen in het gebergte zijn Moon Valley en En Netafim. Beide liggen binnen een straal van 10 km van het centrum van Eilat. Moon Valley ontleent zijn naam aan het grillige landschap. In de nabijheid ervan leven nog Bedoeïnen. En Netafim is een woestijnbron in de bedding van een diepe ravijn. Vanaf een bergtop in de buurt (630 meter boven zeeniveau) heb je een goed uitzicht over een groot gebied. Afhankelijk van de windrichting vindt er in het voorjaar in deze contreien bijna altijd aanzienlijke roofvogeltrek plaats. Het probleem is deze te lokaliseren. In ons geval lukte dat niet zo best en we hebben hier dan ook nauwelijks trek gezien. De relatief korte waarnemingstijd is hier mede debet aan.

Waarnemingen: 4 Kroonzandhoenders in zit, ze bleken verrassend weinig schuw te zijn; Rotsduif *Columba livia gaddi*, deze ondersoort heeft geen witte stuit.

Waterpompstation en omgeving - Waarnemingen 13 en 14 april

Het waterpompstation ligt pal tegen het stadje,

aan de voet van het gebergte ten westen van Eilat.

Waarnemingen: enkele Arabische Zandpatrijzen, Gestreept Zandhoen *Pterocles lichtensteinii*, 4 ♂♂ en 4 ♀♀ 's avonds om 18.30 uur (nagenoeg donker) bij de drinkplaats; Kleine Groene Bijeneter, 2; Vale Spotvogel *Hippolais pallida*, 2; Rüppels Grasmus *Sylvia rüPELLI*, 2 ♂♂; Bergfluitier *Phylloscopus bonelli*, 2. Verder weer de algemene soorten zoals Woestijnleeuwerik, Geelbuikbuulbuul, Witkoptapuit, Zwartstaart en Woestijnvink.

North Beach - Waarnemingen - 11, 13, 14 en 15 april

Onder „North Beach” verstaan we het noordelijke strand van de Golf van Agaba, met name het gedeelte waar Sewage Canal in de Golf van Agaba uitmondt.

Waarnemingen: Grauwe Pijlstormvogel *Puffinus griseus*, 1; Bruine Gent of Bruine Rotspelikaan *Sula leucogaster*, 2... vaak op de boeien van de Golf van Agaba zittend; Westelijke Rifreiger of Klippenreiger *Egretta gularis schistacea*..., lichte fase, gemakkelijk van de Kleine Zilverreiger te onderscheiden door vaalgele snavel en tamelijk onbeholpen manier van lopen; Scholekster *Haematopus ostralegus*, 5; Kleine Jager *Stercorarius parasiticus*, 2; Lachstern *Gelochelidon nilotica*, 2; Grote Stern *Sterna sandvicensis*, 2; Reuzenster *Sterna caspia*, 1; N.B. op 15 april werd door andere ornithologen een Witoogmeew *Larus leucophthalmus* waargenomen.

WADI ARABA (The Jordan Valley)

De Wadi Araba is een circa 180 km lange vallei, die zich in noordoostelijke richting van de Golf van Agaba tot aan de Dode Zee uitstrekt. De breedte van de wadi bedraagt op de meeste plaatsen niet meer dan 15 km.

Het grootste gedeelte van de Wadi Araba bestaat uit een zanderige halfwoestijn, hier en daar doorkruist door andere, kleinere wadi's. De begroeiing is beperkt tot struiken en acacia's. Naar het noorden nemen de kibutzvelden en de in cultuur gebrachte gebieden toe.

De Wadi Araba wordt aan de oostzijde begrensd door het plotseling oprijzend Jordaans gebergte (circa 1000-1200 meter hoog) en aan de westzijde door de lagere bergen van de Negev. Door de Wadi Araba loopt parallel aan de Jordaanse grens een hoofdweg van Eilat tot aan de zuidpunt van Dode Zee.

De grote meerderheid van de roofvogels volgt de Wadi Araba niet, maar verlaat Israël vrij zuidelijk. Dit geldt in ieder geval voor de Aziatische Arenden die na de Golf van Agaba een noordoostelijke koers aanhouden op weg naar de Kaukasus.

Wadi Araba - Waarnemingen - 15 en 16 april

In de Wadi Araba zijn de meeste tot nu toe vermelde soorten vrij algemeen. Beperken we ons tot de bijzondere waarnemingen:

Palestijnse Honingzuiger *Nectarinia osea*, algemeen, de plaatsvervanger van de Kolibri in de Oude Wereld. Slechts bij één ♂ hebben we de oranje en gele kwastjes aan de zijkant van de borst kunnen waarnemen; 9 juveniele Aziatische Arenden... 2 arenden zaten in de ochtenduren op een verhoging, terwijl de auto's vlak langs hen heen raasden; Isabeltapuit *Oenanthe isabellina* zat samen met een ♀ Tapuit in een boom, opvallend was het grootteverschil, eenmaal op de grond vielen de lange poten op als hij liep; Rode Zeezanger of Arabische Grasmus *Sylvia leucomelaena*, 2 ♂♂, de Rode Zeezanger is het best te omschrijven als een Orpheusgrasmustype met de staart van een Zwartstaart en de kop van een Bulbuul. Typisch zijn de 2 witte halfmaanvormige plekken aan de onderkant van de staart. Karakteristiek is ook het continu bewegen van de staart (tail wagging). Biotoop: halfwoestijn met verspreide acacia's. Rosse Waaierstaart *Cercotrichas galactotes*, 1, naar onze stellige overtuiging betrof het hier een exemplaar van de westelijke ondersoort *Cercotrichas g. galactotes*.

Wadi Araba

Foto: V. van Gorp

Palestijnse Honingzuiger

Foto: V. van Gorp

DODE ZEE (Gebied ten westen van de Dode Zee) (Dead Sea Area)

De Dode Zee ligt 400 meter onder zeeniveau. Er valt zelden een druppel regen. Mensen vinden er genezing voor hun huidziekten, in het bijzonder psoriasis. Door het hoge zoutgehalte kun je op het water drijven als een kurk, wat wij aan den lijve ondervonden hebben. Langs de westelijke rand van de Dode Zee vindt elk jaar eveneens roofvogeltrek plaats. De algemeenste trekker onder de arenden is hier de Schreeuwarend. Men neemt aan (Christensen *et al.*, 1981) dat de roofvogelstroom die over Eilat trekt de westelijke oevers van de Dode Zee niet bereikt. Deze stroom verlaat Israël immers in het zuiden en trekt als gevolg van de oostnoordoostelijke koers Jordanië binnen. Men vermoedt daarom dat de roofvogelstroom bij de Dode Zee afkomstig is van Suez. Deze stroom zou via de Noordwest Negev, tussen de Dode Zee en de Middellandse Zee richting Zwarte Zee trekken. Volgens deze theorie zouden we met twee min of meer onafhankelijke trekroutes te maken hebben. De correlatie tussen soortensamenstelling van de roofvogelstroom achtereenvolgens over Suez, de Noordwest Negev en het Dode Zeegebied zou een argument hiervoor kunnen zijn.

Tristrampreeuw

Foto: V. Dupont

Woestijn van Judea.

Foto: V. van Gorp

Dode Zee - Waarnemingen - 16 april

Waarnemingen: Bleke Rotszwaluw, algemeen; Tristrampreeuw *Onycognathus tristranii*, erg luidruchtig, algemeen in zijn gebied; Arendsbuizerd *Buteo rufinus*, 2; Aziatische Arend, 5; Schreeuwarend, 2, de aantallen van de Aziatische Arend en Schreeuwarend zijn niet in overeenstemming met wat je als gevolg van bovenstaande theorie zou verwachten. De waarnemingstijd verlengen zou waarschijnlijk uitsluitsel geven; Aasgier, 2; Waaiersaartraaf *Corvus rhipidurus*, 5, deze vogel heeft een schitterend vliegmodel; trek van 100 Steppebuizerds.

MEER VAN GALILEI EN AANGRENZENDE VISVIJVERCOMPLEXEN (The Sea of Galilee)

Dit vrij grote meer (circa 180 km²) is een toeristische trekpleister. Overal langs de rand van het meer staan campings. Het meer zelf is visrijk. Op het water zie je weinig vogels. De kleinschaliger, meer begroeide visvijvercomplexen zitten vol vogels.

We bezochten de visvijvercomplexen nabij Bet She'an, nabij Ha'on en nabij Ne'ot Nordekhy.

Meer van Galilei e.o. - Waarnemingen - 16, 17 en 18 april

Op weg naar het Meer van Galilei hadden we alle geluk van de wereld. Nabij het plaatsje Menahemya stak een patrijsachtige vogel de weg over. We hadden te maken met een ♀ Zwarte Frankolijn *Francolinus francolinus*. Deze vogel vloog de graanvelden naast de hoofdweg in, waarvan de buitenste rand pas was gemaaid. In deze kale buitenste rand zat een ♂ Zwarte Frankolijn te roepen. Dit exemplaar kregen we keurig in de telescoop. In de naburige graanvelden waren nog drie ♂♂ aan het roepen. Op dezelfde plaats 4 Kwartels *Coturnix coturnix*.

Het meer en de vijvers: Lepelaar *Platalea leucorodia*, 8; Visarend *Pandion haliaetus*, praktisch bij elke vijver werden één of meer Visarenden waargenomen; Zwarte Stern *Chlidonias niger*, enkele; Visdief *Sterna hirundo*, 3; Witwangstern *Chlidonias hybrida*, 1; Palmtortel *Streptopelia senegalensis*, zeer algemeen; Smyrna IJsvogel *Halycon smyrnensis*, tientallen; Bonte IJsvogel *Ceryle rudis*, talrijk, bij het meer zeer talrijk... 's ochtends telden we langs de rand van het meer in één blik 9 exemplaren; Cetti's Zanger *Cettia cetti*, enkele; Scharrelaar, 1; Kwak *Nycticorax nycticorax*, enkele; Grote Zilverreiger

Viskweekvijvers nabij Golan-hoogte.

Foto: J. Schaerlaeckens

Smyrna IJsvogel

Foto: V. Dupont

Egretta alba, 6 exemplaren foeragerend samen met enkele Ooievaars, Blauwe Reigers en Kleine Zilverreigers; Kleine Karekiet *Acrocephalus scirpaceus*, enkele.

HULEH RESERVAAT (Huleh Reserve)

Dit reservaat ligt in Noord-Israël langs de weg van Tiberias naar Qiryat Shemona. Het reservaat bestaat uit een moerassig gebied met grote stukken open water, waar veel Papyrus groeit. Papyrus kan hier zo noordelijk groeien dank zij het feit dat een riviertje van vulkanische oorsprong relatief warm water loost op de Huleh moerassen. Via houten loopbruggen kan men in het moeras komen. Midden in het reservaat is een grote uitkijktoren. Vermeld moet worden dat een deel van het reservaat opgeofferd is ten behoeve van recreatieve doeleinden. Om in het reservaat te komen, moet men ook entreegeld betalen. De grootste bekendheid geniet het reservaat vanwege de aanwezigheid van Waterbuffels *Bubalis bubalis* die men in de zestiende eeuw

opnieuw uitgezet heeft. Bovendien vormt het reservaat in de winter een belangrijke pleisterplaats van de Witte Pelikaan *Pelecanus onocrotalus*. Er kunnen dan enkele duizenden exemplaren van deze soort op het reservaat vertoeven.

Huleh Reservaat - Waarnemingen - 17 april

Witte Pelikaan, juveniel exemplaar; Marmereend *Anas angustirostris*, 2; Slangarend, 3 exemplaren op trek; Indische Karekiet *Acrocephalus stentoreus*, algemeen in de papyrusvelden. In tegenstelling tot wat in sommige gidsen staat vermeld, vonden wij de zang van de Indische Karekiet duidelijk afwijkend van de Grote Karekiet *Acrocephalus arundinaceus*, ook de forsere snavel is een kenmerk; Waaierstaart-rietzanger *Cisticola juncidis*, 1.

KLOOF NAHAL AMUD (Nahal Amud Wadi)

De kloof van Nahal Amud (Ahmud) ligt aan de noordwestzijde van het Meer van Galilei. De kloof

Huleh Reservaat

Foto: J. Schaerlaeckens

doet denken aan een „foz” in de Pyreneeën. Hoewel de kloof een natuurreservaat is, moesten we constateren dat ook hier de recreatieve druk vrij groot is. Tijdens onze aanwezigheid (weliswaar op een zondag) was een groep jonge Israëliërs de wanden aan het beklimmen.

Nahal Amud - Waarnemingen - 17 april

Ooievaar, honderden, 's avonds bleven er tientallen exemplaren op de rand van de kloof slapen; trek van 5 Slangearenden; Havikarend *Hieraaetus fasciatus*, 1; Schreeuwarend, 1; Aasgier, 2; Vale Gier, 2; Huisgierzwaluw *Apus affinus*, kolonie van ± 150 broedparen in de kloof, waartussen ook enkele tientallen paartjes Alpen-gierzwaluwen *Apus melba*; Scharrelaar *Coracias garrulus*, op vrij grote hoogte broedden 4 paar in rotsspleten; Blauwe Rotslijster *Monticola solitarius*, 2 ♂♂ en 1 ♀; Gestreepte Prinia, Putter, Palestijnse Honingzuiger, Vale Spotvogel, Geelbuikbuulbuul, Kleine Zwartkop en Maskerklauwier waren weer algemeen.

MOUNT HERMON EN DE GOLAN HOOGVLAKTE (Mount Hermon and Golan Heights)

Mount Hermon ligt op de Golan Hoogte in het

uiterste noorden van Israël en vormt daar de grens met Syrië en Libanon.

Aangezien deze berg van grote strategische waarde is, kan het problematisch zijn om er op te komen. In ons geval mochten wij pas door de versperring aan de voet van de berg om 9.00 uur 's morgens. Ook dan kan je de berg niet verder dan halverwege oprijden. Het hoogste deel van de berg is verboden gebied. Een nadeel hoeft dit niet te zijn omdat je daarvoor reeds alle karakteristieke soorten kan zien.

Mount Hermon, Golan Hoogvlakte - Waarnemingen - 18 en 19 april

Slangearend, 5 exemplaren op trek; Havik, 1; Arendsbuizerd, 2; Aasgier, 1; Vale Gier, 1; Boomleeuwerik *Lullula arborea*, zingend; Roodstuitzwaluw, algemeen op doortrek; Orpheusgrasmus *Sylvia hortensis*, 2 ♂♂ exemplaren zingend, hadden geen lichte iris en ook de zang leek afwijkend van de Orpheusgrasmus zoals we die in Spanje hebben leren kennen; Rouwmees *Parus lugubris*, 2; Rotsklever *Sitta neumayer*, 2; Ortolaan, enkele; Bruinkeelortolaan, enkele; Syrische Kanarie *Serinus syriacus*, tientallen, Rotsmus *Petronia petronia*, vrij algemeen; Kortteenrotsmus *Petronia brachydactyla*, 1.

Boven: Nahal Amud; Onder: Mount Hermon

Foto's: J. Schaerlaeckens

Klein Waterhoen

Foto: V. van Gorp

Bovenstaande waarnemingen werden alle gedaan op Mount Hermon. De belangrijkste waarnemingen op de Hoogvlakte waren: Syrische Bonte Specht *Dendrocopos syriacus*, 2; Dwergooruil *Otus scops*, 5 exemplaren, 's nachts roepend.

MA'AGEN MICHAEL RESERVAAT Ma'agen Michael Bird Sanctuary

Het Ma'agan Michael (Mikha'el) reservaat ligt 55 km ten noorden van Tel Aviv aan de Middellandse Zee. Het reservaat bestaat voor een groot gedeelte uit een visvijvercomplex dat pal aan de Middellandse Zee ligt. De meeste vogels kunnen worden bestudeerd vanaf het Tananim reservaat. Je kunt ook toestemming vragen aan de Field School die tegen het reservaat aanligt om de vogels vanaf de zandpaden die door het visvijvercomplex lopen te observeren. In ons

geval ging dit zeer vlot. Als er plaats is kun je ook slapen in de Field School.

Ma'agen Michael Reservaat - Waarnemingen - 10, 19 en 20 april

Kwak, talrijk, er is een broedkolonie in het reservaat; Purperreiger, enkele, er broeden Purperreigers in de kwakkenkolonie; Kleine Zilverreiger, talrijk, in het ondiepe water stonden zo'n 3 à 400 exemplaren; Koereiger, tientallen; Ralreiger, 2; Woudaapje *Ixobrychus minutus*, 2; Zomertaling, 40; ♀ Steppekiekendief *Circus macrourus*; Boomvalk *Falco subbuteo*, 1; Porseleinhoen *Porzana porzana*, 1; Klein Waterhoen *Porzana parva*, ♂ en ♀, gedurende een uur liet het ♂ zich op een afstand van 6 meter bewonderen terwijl het aan de rand van het riet aan het foerageren was; Temmincks Strandloper *Calidris temminckii*, enkele; Woestijnplevier, 2 exemplaren in overgangskleed; de meeste steltlopers vermeld onder de zoutpannen waren ook hier aanwezig; Dwergmeeuw *Larus minutus*, talrijk, vooral veel juveniele exemplaren; Geelpootmeeuw *Larus cachinnans*, talrijk; Smyrna IJsvogel, op het reservaat enkele, maar op de weg van Tel Aviv naar Ma'agan telden we 17 verschillende exemplaren; Bonte IJsvogel, 7. Opvallend is dat de Bonte IJsvogel veel schuwer is dan de Smyrna; Buidelmees *Remiz pendulinus*, 3. Algemeen tot talrijk waren Maskerklauwier, Ortolaan, Bruinkeelortolaan, Gestreepte Prinia, Geelbuikbuulbuul, Vale Spotvogel, Palestijnse Honingzuiger enz.

Slot

Uit het voorgaande moge duidelijk zijn dat Israël met recht een ornithologisch paradijs genoemd kan worden.

Tijdens onze reis namen we 204 verschillende vogelsoorten waar.

In dit verslag werd vooral aandacht besteed aan de soorten die karakteristiek voor Israël zijn. Het spreekt voor zich dat ook talrijke typisch Europese soorten werden waargenomen.

Hoogtepunten tijdens de reis waren de baltende Kraagtrappen, de roepende Zwarte Frankolijnen, de Gestreepte Zandhoenders en de schitterende Aziatische Arenden. Van de zoogdieren lieten zich de Grijze Mangoestes, de Rotsklipdassen, de Dorsgazelles en de Nubische Steenbokken zich in hun biotoop veelvuldig bewonderen. Een ander hoogtepunt was de zonnende Varan, een enorm exemplaar (lengte ±1,5 m) die bij onze nadering met verrassend grote snelheid en groot geraas van vallende stenen verdween.

Het landschap maakt, vooral in Zuid-Israël, een wat dorre, troosteloze indruk.

Het netwerk van moderne wegen en de geringe onderlinge afstanden maken dat je snel van plaats naar plaats kunt reizen. Als nadeel moeten

we vermelden dat de prijzen van huurauto's, voedsel en drank vrij hoog liggen.

Navolging verdient het systeem van de „Field Schools” die behalve een natuurwetenschappelijke ook een belangrijke educatieve rol spelen. Tenslotte willen we vermelden dat we de stelligste indruk hebben dat een langere waarnemingstijd nog veel meer interessante en waarschijnlijk onvermoede zaken aan het licht zou brengen.

Dankwoord

Dit artikel kon tot stand komen dank zij de medewerking van onze reisgenoten Valère Dupont en Jan Vermeulen.

De in dit artikel afgedrukte vogelopnamen, door V. Dupont tijdens de reis gemaakt, spreken voor zich. Uit het niet-gepubliceerde, gedetailleerde reisverslag „Israël, een trip door een ornithologisch paradijs” van J. Vermeulen werden gegevens ten behoeve van dit artikel gebruikt.

De danken Dr. H. Meeus en A. Jansen voor het kritisch doornemen van de tekst, terwijl de laatste mede de tekeningen verzorgde. Een dankwoord tenslotte aan G. Croenen voor de Engelse vertaling van de samenvatting.

Samenvatting

Elk voorjaar vindt er in Israël een belangrijk ornithologisch gebeuren plaats. Boven Eilat en omgeving concentreren zich de trekroutes van zo'n 150 soorten vogels op hun reis van Afrika naar Eurazië. Bovendien kan je er tientallen soorten standvogels in een grote verscheidenheid aan biotopen bewonderen.

Dit alles maakt Israël tot een paradijs voor de ornitholoog wiens belangstelling zich uitstrekt tot het westelijk palearctisch gebied. In dit geheel neemt de roofvogeltrek een bijzondere plaats in. De soortensamenstelling en getalsverhouding van de trekgolven boven Suez en Eilat worden met elkaar vergeleken. Het grote percentage arenden/gieren (97 %) boven Suez is opmerkelijk. Dit in tegenstelling tot Eilat waar 94 % van de roofvogelstroom behoort tot de groep *buteo/pernis/milvus*.

Geconstateerd wordt dat vooral van de voorjaars-trek over Suez weinig gegevens zijn. Nadere studie hierover zou het beeld van de roofvogeltrek in het westelijk palearctisch gebied vollediger maken. Ter discussie staat de mogelijkheid dat het hier min of meer onafhankelijke trekroutes betreft. In hoeverre en voor welke soorten dit geldt, behoeft nader onderzoek.

Ma'agen Michael

Foto: J. Schaerlaeckens

Per geografische eenheid worden vervolgens de ornithologisch meest interessante gebieden beschreven. Deze gebieden vertegenwoordigen veelal hun typische biotoop met de karakteristieke soorten. Dit geldt niet voor Eilat en omgeving waar men binnen een relatief kleine oppervlakte een rijke variatie aan biotopen aantreft. Na elke gebiedsbeschrijving volgen tenslotte de belangrijkste eigen waarnemingen, gedaan tijdens de twaalfdaagse reis door Israël in het voorjaar van 1982.

Bibliografie

- Bijlsma R.G., 1982. De trek van roofvogels over Suez (Egypte) in het najaar van 1981. *Vogeljaar* 30: 141-151.
- Christensen S. *et al.*, 1981. The spring migration of raptors in Southern Israel and Sinai. *Sandgrouse* 1981 (3): 1-42.
- Cramp S., K. Simmons, 1977. *The birds of the Western Palearctic*. Volume 1. *Ostrich to Ducks*. Oxford, Oxford, University Press.
- Cramp S., K. Simmons, 1980. *The birds of the Western Palearctic*. Volume 2. *Hawks to Bustards*. Oxford, Oxford University Press.
- Heinzel H., R. Fitter, J.P. Parslow, 1979. *Elsevier gids van de Europese vogels*. Amsterdam/Brussel, Elsevier.
- Madge S., D. Parr, 1981. The field identification of the Arabian Warbler. *Sandgrouse* 1981 (2): 103-106.
- Porter R., D. Willis, S. Christensen, B.P. Nielsen, 1976. *Flight identification of European raptors*. Berkhamsted, Poyser.
- Vermeulen J., 1982. *Israël, een trip door een ornithologisch paradijs*. (Ongepubliceerd rapport).

Summary

Each year in spring there's an important ornithological event in Israel. Above Eilat and its environment are concentrated the migration routes of about 150 different species of birds that are on their way from Africa to Eurasia. Besides, dozens of species of resident birds can be admired in a great variety of biotopes. All this makes Israel a paradise for the ornithologist who is interested in the Western Palearctic. The migration of birds of prey plays a central part in this whole. The composition of species and the number of migration waves above Suez have been compared with the ones above Eilat. The high percentage of the eagles and vultures (97 %) above Suez is remarkable, whereas 94 % of the raptors above Eilat belongs to the group *buteo/ernis/milvus*.

It has been ascertained that there are few data about the migration in spring above Suez. Further and more detailed study would complete the view on the migration of birds of prey in the Western Palearctic. The thing to be discussed is the possibility that more or less independent migration routes are concerned. Further research will have to clarify to what extent and for which species this obtains.

The ornithologically most interesting areas are then described for each geographical unit. These areas represent their typical biotope with the characteristic species. This doesn't hold for Eilat and its environment, where a rich variation of biotopes can be found within a relatively small area. Finally, each description of an area is followed by the most important observations we have made during our twelve-day journey in Israel in the spring of 1982.

J. Schaerlaeckens, *Blokkenweide 18, 4861 BN Chaam (Nederland)*.

V. van Gorp, *Weverstraat 9, 2370 Arendonk (België)*

ontvangen op 20 december 1982.

Verenigingsberichten De Wielewaal - april

- 1 **Krekenland.** Filmavond met M. Loenders. „Het Korhoen-De Hop". Het Landbouwershuis Markt te Assenede om 20 u.
- 1 **Netevallei.** Neteling - Ledenavond. 19.30 u. lokaal (oud-gemeentehuis Hallaar).
- 2 **Gent.** Insecten. Bijeenkomst om 14 u. kerk.
- 2 **Land van Waas-Zuid.** Zondag voormiddag. Groot Buitenschoor (Zandvliet). Vertrek: 8.30 u. aan Sint Niklaas Stadhuis. Leiding: G. Firlefijn en E. Thoen. Einde: middag.
- 2 **Mol.** WJ-Havikentocht (o.a. observatie baltsgedrag op de Wurft). Hele of halve dagtocht met de fiets. Vertrek: Brug Zilvermeer (Kant Mol) om 9 u. Leiding: J. Loos + G. Deckx. Mee te brengen: Fiets in goede staat - knapzak - kijkers - vogelgids.
- 2 en 9. **Westkust.** „De Doornpanne". Vertrek: Voet Hoge Blekker (Panoramalaan) (5 km). Leiding: G. Note.
- 4 **Gent.** Lentewandeling in het Gentbos-Merelbeke. Bijeenkomst om 9 u. aan de kerk (Centrum) van Merelbeke nadien aan de Hollebeekvijver. Leiding: Fr. de Sutter en W. Sierens. Einde: 12 u.
- 9 **Herentals.** Daguitstap in het Turnhoutse (Liereman en omgeving). Vertrek: Herentals 8.15 u. markt (Boerekrijgsstandbeeld) of 9 u. aan de kerk te Oud-Turnhout. Leiding: L. Cuylaerts. Mee te brengen: Knapzak. Einde: 16 à 17 uur.
- 10 **Brugge.** FTWG - activiteit. Fotoëxcursie naar de bossen rond de Kerkebeek in St.-Michiels. Vertrek: Gemeenteplein St.-Michiels 13.30 u. Leiding: L. Van Quickenborne. Mee te brengen: 50 mm lens.
- 10 **De Kievit.** Fietstocht in de weidegebieden Meerlehoven, Meergoren en het Goor. Vertrek: Beerse, Brug 49 u. Leiding - L. Berckvens. Mee te brengen: Knapzak en laarzen.
- 10 **Klein-Brabant.** Determinatie vroege ochtendzang. Vertrek: parking Abdij te Bornem om 6 u. Leiding: H. d'Hertefeldt.
- 10 **Kortrijk.** Lentetocht in de Vlaamse Ardennen (1/2 dag) Vertrek: Samenkomst aan de kerk van Zulzeke om 8 u. Leiding: M. Verstraeten. Einde: 12 u. ter plaatse.
- 10 **Land van Waas-Noord.** „Op zoek naar mezen in de bossen van Speelhof en Donkerhofstede te Stekene" (Biotoop, gedrag, Zang). Vertrek: 8.30 u. kerk Hellestraat. Einde: 12 u.
- 10 **WJ/WA Leuven.** Lentewandeling in het Bruulbos. Vertrek: 8.30 u. station Leuven. Verplaatsing met de fiets. Leiding: M. Dumalin. Einde: middag.
- 10 **Maasland.** Dagwandeling in de Hoge Venen. Vertrek: Per auto om 7.30 u. markt Maasmechelen. Mee te brengen: Picknick - laarzen - verrekijker - vogelgids.
- 10 **Mortsel.** Voorjaarsuitstap naar de Kalmthoutse Heide. Vertrek: met eigen wagens 8.30 u., parking station Oude-God of aan de Korte Heuvelstr. te Kalmthout om 9 u. Leiding: L. Gonnissen & G. van Hoof. Mee te brengen: laarzen, kijker, picknick. Einde: 16 u.
- 1 **tot en met 8. Mortsel.** Er zijn nog plaatsen vrij voor de Waddeneilanden waar de afd. voor de 14de maal naartoe gaat. Leiding: A. Uyttendaele. Prijs: ± 9.500 F. We logeren op Terschelling en bezoeken ook het autovrije Vlieland. Info: Miroen 03/449.70.65
- 10 **Netevallei.** Wandeling — Kwarekken - Beeltjens te Westerlo. Vertrek: parking Asberg 14 u. Leiding: J. van Kerckhoven. Mee te brengen: laarzen + verrekijker. Einde: 17 u. vertrekplaats.
- 10 **Noorderkempem.** Voormiddagwandeling in de Kalmthoutse Heide. Vertrek: Parking Verbindingsstraat - Markgraaf om 9 u. Leiding: R. Nelen. Mee te brengen: laarzen. Einde: 12 u.
- 10 **Schelde en Leie.** Bronbossentocht in de Vlaamse Ardennen (tevens voorverkenning voor gidsen van de Vlaamse Ardennendag). Vertrek: Markt Oudenaarde om 14 u. Leiding: L. Kinds. Mee te brengen: Laarzen, loupe, verrekijker, gidsen. Einde: 17.30 u.
- 10 **Scheldeland.** Busuitstap naar Cap-Blanc-Nez en Cap-Gris-Nez te Frankrijk. Bezoek aan strand en kalkrotsen. Prijs 300 F te storten voor 31 maart '83 op rekening WA Wetteren 441-5509041-74 of bij één v/d bestuursleden. Vertrek: Markt Wetteren om 7 u. kerk Serskamp om 6.45 u. Kerk Laarne 7.15 u.
- 10 **'s Heerenbosch.** Lentewandeling in Imde. Vertrek: Kerkske van Ossel om 14 u. Leiding: W. van Ingelgem.
- 10 **Turnhout.** Fietstocht naar Beerse. Vertrek: Brug IV Beerse 9 u. Leiding: L. Berckvens. Einde: 16 u.
- 10 **Zuid-Limburg.** Wandeling in de Voerstreek. Vertrek: Veltmanshuis te Sint-Martens-Voeren te 14 u., vertrek te Bilzen, Markt te 13 u. Leiding: J. Gabriëls. Mee te brengen: verrekijker, flora, gepaste kleding en schoeisel. Einde: 17 u. te Sint-Martens-Voeren.
- 16 **Denderland.** Werkgroep Botanie. Voormiddagexcursie Kilometerhok E3 17 43 „Daal" te Denderhoutem. Vertrek: Square Jacques Geerinckx nabij Sint-Annakerk (Boudewijnlaan) te Aalst om 8.30 u.
- 16 **Denderland.** Werkgroep Botanie: Namiddagexcursie, Kilometerhok E3 18 31 „Anderenbroek" te Denderhoutem. Vertrek: Kerk Denderhoutem 14 u. Leiding: P. van den Bremt, A. Kampen, L. Annaert. Mee te brengen: loupe, flora's veldkijker (picknick voor wie de twee excursies meemaakt). Wie slechts één excursie meemaakt moet voor eigen vervoer zorgen.
- 16 **Gent.** Initiatie in het determineren van planten in Hoostschaever met de Werkgroep Botanie. Voorjaarsflora Ingang Bosstraat 14 u. (weg Drogen - Vinderhoutse).
- 16 **Mechelen.** Projectie van natuurfilms. Begijnenstraat 24, 2800 Mechelen om 20 u.
- 16 **Mol.** Nationale watervogelteldag (Fietstocht: 60 km). Vertrek: Parking Prinsenpark Retie om 8 u. of Grote Zandput (Brug Zilvermeer) om 11.30 u. Leiding: J. Loos & G. Deckx. Mee te brengen: Fiets, knapzak - kijker - vogelgidsen.
- 16 **Netevallei.** Bezoek aan de kolenmijn van Zolder. Eigen vervoer. Voorwaarde = 16 jaar, Prijs: = 250 F Inschrijven: Penningmeester H. Daans, tel. 015/24 61 85.
- 17 **Brugge.** WVO Watervogelteldag op de put van Roksem. Vertrek: 9.30 u. aan de put. Leiding: M. Pottier.
- 17 **Brussel.** Futenwandeling te Tervuren. Om 9 u. aan Eindpunt Tram 44, Laarzen noodzakelijk. Einde rond 12.30 u. Gids W. Penninckx (tel. 02/767.76.50).
- 17 **Denderland.** Namiddagwandeling in het Blauwbos te Mere ± 8 km. Vertrek: 14 u. kerk van Mere. Leiding: R. Sienaert. Mee te brengen: laarzen en kijker, loupe.
- 17 **Krekenland.** Halve dagtocht naar Bourgoyen en Ossemeers. Vertrek: markt te Assenede om 8 u. Gids ter plaatse. Mee te brengen: laarzen en kijker. Einde: 12 u. Ossemeers.
- 17 **Land van Waas-Zuid.** Vroege morgenwandeling voor aanhoren van vogelgeluiden - Steendorp: Fort. Vertrek: 5 u. 's morgens aan stadhuis van Sint-Niklaas. 5.30 u. aan het Fort van Steendorp (Negenoostraat). Leiding: G. Firlefijn + E. Thoen. Einde: middag.
- 17 **Midden-Limburg.** Natuurwandeling Kelchterhoef. Vertrek: Abdijhoeve om 9 u. Leiding: S. en E. Bloemen. Mee te brengen: laarzen. Einde: 12 u.
- 17 **Mol.** Natuurwandeling door Meerhout (ook WJ: aandacht voor de voorjaarszang). Vertrek: Markt Meerhout om 9 u. Einde: 12 u. Leiding: W. Stevens.
- 17 **Netevallei.** Boswandeling in de „Averegten" te Hallaar. Vertrek: Grote Parking 10 u. Leiding: M. Geens. Einde: 12 u. Grote Parking.
- 17 **Schelde en Leie.** Eerste morgenzangtocht te Huise-Lozere. Vertrek: Kerk Huise-Lozere om 6 u. Leiding: M. Nachtergaele. Mee te brengen: laarzen, verrekijker. Einde 9 u.
- 17 **Schelde en Leie.** Lentetocht in het Bos ter Rijst te Schorisse. Vertrek: Kerk Schorisse om 14.30 u. Leiding: J. Vanheuver-swyn. Mee te brengen: Laarzen, verrekijker, loupe, gidsen. Einde 17.30 u.
- 17 **De Stern.** Maandwandeling Scheldevallei (Paaswandeling). Vertrek: 9 u. - Zevergem-dorp. Leiding: V. Geers.
- 17 **Turnhout.** Fietsuitstap: Kijkverdriet en Kruisberg. Samenkomst: St. Theobalduskapel 7 u. Leider: P. Prinsen.
- 20 **Voorkepen i.s.m. Brechtse Heide.** Plantentocht naar Ranst - Zevenbergen. Vertrek: 19 u. Gemeentehuis Schilde, 19.15 u. einde Kastanjedreef Ranst. Leiding: I. Bekers.
- 21 **Brugge.** Speciaal en op uitnodiging van de FTWG 2 prachtige natuurfilms: „Vlinders" v. Dhr. Taveirne en „Natuur" v. H. de Schuyter. Zaal Retorica te St. Michiels (achter het gemeentehuis) om 20 u.

- 21 Mechelen.** Avondwandeling in het Mechelsbroek. Vertrek: 19.30 u. Firma Senam, hoek Lakenmakersstraat en Nekkerspoel. Leiding: J. Kiebooms. Einde: Senam, 22 u.
- 21 De Stern.** Werkgroep Ornithologie. 20 u. Oud-Gemeenteschool; Veldstr. 50, Zevegem. Leiding: V. Geers.
- 22 De Stern.** Werkgroep Botanica. 19.30 u. Oud-Gemeenteschool, Veldstraat 50, Zevegem. Leiding: G. Eeckhaut.
- 23 Brugge.** Met de WVO naar Gris-Nez (eigen wagens) Telefonisch afspreken met M. Pottier of met G. Orbie.
- 23 De Kievit.** Wandeling in de Kalmthoutse Heide met telling van waadvogels. Vertrek: Beerse, 16.30 u. Mee te brengen: warme kledij, laarzen.
- 23 Nationale Werkgroep Botanica.** Heuvelland Botanisch onderzoek. Vertrek: 9 u. - 14 u. aan de Kerk van Oombergen (bij Zottegem). Leiding: P. van Den Bremt. Mee te brengen: Flora's, loupe, laarzen.
- 23 Netevallei.** Ochtendwandeling v.d. Werkgroep Ornithologie. Vertrek: Pallieterhoeve (Baan Booischot-Hulshout) 7 u. Leiding: S. Wuyts, L. Smets. Mee te brengen: verrekijker. Einde: Pallieterhoeve 11 u.
- 24 Brussel.** Lentewandeling-Bloesemtocht in de streek van Asse. Om 8.15 u. aan het Station van Asse (baan Zellik-Asse en steenweg op Gent). Trein Brussel Zuid 7.42 - Centraal 7.46 u. Noord 7.52 u (trein Brussel-Dendermonde). Gids J. de Brier; Einde: 12 u.
- 24 Denderland.** Dagtocht in de streek van Yvoir, voorjaars bloei van de Kalkstreek. Vertrek: 10 u. aan de kerk van Yvoir, 8 u. aan de Sint-Annakerk te Aalst, De niet-autobezitters worden verzocht eerst afspraak te maken. Leiding: A. Kampen. Mee te brengen: picknick (ook drank), loupe, gidsen.
- 24 Fruitstreek.** Busuitstap Weert (NL). Vertrek: 7.30 u. station Sint-Truiden. Inschrijvingen vóór 10/4/83, Tel. 011/67.40.60
- 24 Gent.** Vlaamse Ardennendag. Volle dagtocht met particuliere wagens. Bijeenkomst om 8.15 u. op het Sint-Pietersplein of om 9 u. aan de kerk van Zegelsem. Buraken in Zegelsem. Middagpauze in de Brouwerij Roman te Mater. In de namiddag omgeving Kwaremont.
- 24 Hageland-Zuiderkempen.** Ornithologische voormiddaguitstap naar het natuurgebied „Het Broek te Blaasveld-Willebroek”. Vertrek: Averbode Abdij 8 u. Aarschot K. Koning 8.15 u. Leiding: W. van Aelst. Laarzen gewenst.
- 24 Klein-Brabant.** Dagtocht met eigen wagens naar de Turnhoutse Kempen. Bezoek Wielewaalmuseum. Vertrek: Peleman 8 u., Romeo 8.15 u. Leiding: K. Grolus.
- 24 Kortrijk.** Zesde Vlaamse Ardennendag georganiseerd door de Wielewaalafdelingen Schelde en Leie. Warm aanbevolen! Voor inlichtingen zie maandblad „De Wielewaal” p. LVI december 1982.
- 24 Kreekenland.** Vlaamse Ardennendag. Vertrek: markt te Assenede om 8 u. Gidsen ter plaatse. Mee te brengen: kijker, loupe, picknick. Einde: 17 u.
- 24 Land van Waas-Noord.** „Wandeltocht naar Hallerbos” (voorjaarsflora). Vertrek: 9 u. stadhuis St.-Niklaas. Leiding: T. van der Gucht. Mee te brengen: Picknick. Einde: 18 u.
- 24 WJ/WA-Leuven.** „Vistocht”: amfibieën en zoetwaterongewervelden. Vertrek: 8.30 u. Station Leuven. Verpl. met de fiets of auto. Leiding: H. Blockx. Zo mogelijk laarzen, een schepnet en een bokaal meebrengen. Einde: 's middags.
- 24 Lier.** O.l.v. R. Willockx naar De Bocq (krijtstreek) met de bus (samen met afdeling Mechelen). Vertrek: 7.30 u. station Lier, 8 u. Mechelen-station. Inschrijving door overschrijving van 250 F op PCR 000-0606834-02 oz v. Y. Peeters (W - Lier). Leiding: R. Willockx. Mee te brengen: Picknick. Einde: 20 u. station Lier.
- 24 Mechelen.** Busuitstap naar de vallei van de Bocq. Inschrijven bij secretaris voor 14 april 1983. Vertrek: 8 u. Ingang station NMBS te Mechelen. Leiding: R. Willockx. Mee te brengen: Lunchpakket. Einde: Station NMBS 19.30 u.
- 24 Meetjesland.** Deelname aan de VI. Ardennendag. Vertrek: 7.30 u. Markt Eeklo. Voormiddag: bezoek aan bos te Etikhove. Namiddag: Brakelbos. Leiding: voormiddag: P. Cardon, namiddag: J. v. Hecke en M. Flamee. Mee te brengen: picknick, we eten in brouwerij Roman, met gratis bier ter beschikking, ook mattetaarten te verkrijgen. Einde: 17 u.
- 24 Midden-Limburg.** Natuurwandeling Herckenrode Bossen. Vertrek: Zaal Kermeta te Kermt om 9 u. Leiding: R. Jacobs. Einde: 12 u.
- 24 Mol.** BNVR-Tocht: Reservaat De Maat. Vertrek: Brug Sas 3 (baan Mol-Postel) om 9.30 u. Leiding: Conservator J. Hendrickx. Mee te brengen: kijker + laarzen. Einde: 12 u.
- 24 Mortsel.** Autocartocht naar de Vlaamse Ardennen. Prijs: 250 F; 210 F; (3^e leeft. 170 F). Vertrek: 7.30 u. Parking Station Oude-God. Leiding: plaatselijke gidsen. Mee te brengen: laarzen picknick.
- 24 Netevallei.** Bezoek aan „B.N.V.R.” Reservaat De Langdonken te Herselt. Vertrek: 14 u. kerk Herselt, 13.30 u. Heist-Station. Leiding: natuurgids. Einde: Langdonken 17 u.
- 24 De Stern.** Vlaamse Ardennendag: 1) Michelbeke, 2) Boster Heist. Vertrek: 7.45 u. Zevegem-Dorp. Leiding: Schelde/Leie. Mee te brengen: picknick.
- 24 Westkust.** „Ardennen bustrip”. Vertrek: 5.30 u. Diksmuide Markt, 6.10 u. Koksijde-Dorp (Tyteca), 6.30 u. Veurne Markt. Leiding: R. Debruyne, 450 F (300 F studenten) PR 000-0147711-77 van Wielewaal Westkust „De Panne”. Inschrijven voor 10 april (zie Dwerfgsteren verdere inlichtingen).
- 28 Gent.** Werkgroep botanie. Streeptocht in Brunnenbos, Schelderode. Bijeenkomst om 18.30 u. aan de kerk van Munte.
- 29 Mortsel.** Broek in Blaasveld, avondtocht (Nachttegaal). Vertrek: eigen wagens 19 u. parking station Oude-God of om 19.30 u. op de parking van de Broekstr. in Blaasveld. Leiding: H. de Ceulaer.
- 30 Brechtse Heide i.s.m. Voorkempen.** SPONSORWANDELING. Vertrek: Café „Trappisten” Westmalle om 9.30 u. Leiding: M. Couwels.
- 30 Brugge.** Werkgroep Botanica activiteit - Plantenwandeling in de Vlaamse Ardennen en de streek van Eupegem. Vertrek: 12.30 u. station Brugge of om 13.30 u. op de markt van Oudenaarde (eigen wagens). Leiding: L. Kinds. Mee te brengen: Flora.
- 30 Gent.** SPONSORTOCHT. De Bourgoyen in Drongen. Bijeenkomst om 14.30 u. aan de molen achter het Rooigemzwembad. Leiding: F. van den Bossche.
- 30 De Kievit.** Wandeling aan de Epelaar en omstreken. SPONSORTOCHT. Vertrek: 14 u. Sporthal-Beerse. 14.15 u. huis aan fito-meter. Leiding: J. Joris - P. Prinsen - W. Gommeren.
- 30 Klein-Brabant.** Beluisteren en determinatie vroege ochtendzang. Vertrek: parking Abdij te Bornem te 6 u. Einde: 9 u.
- 30 Kortrijk.** SPONSORTOCHT in de Gavers te Harelbeke. Verzamelen om 18 u. parking nabij Bloso. Leiding: D. Dubois. SPONSORTOCHT door de Scheldebeemden. Verzamelen om 19 u. hoek Doornikstraat en Leopoldstraat te Avelgem. Leiding: M. Verstraeten.
- 30 Land van Waas-Zuid.** Daknamse Meersen. Vertrek: 13.30 u. Stadhuis van Sint-Niklaas. 14 u. Markt te Lokeren (aan stadhuis). Leiding: J. de Beule.
- 30 Lier.** Deelname aan SPONSORTOCHT 1° De Beuntwandeling: om 9 en 14 u. aan het postkantoor te Duffel (P. Kelchtermans) 2° Moerassenwandeling om 9 u. en 14 u. ingang CBR (Marnixdreef-Lier) Y. Peeters, A. de Jonghe. 3° Anderstad-wandeling: om 9 en 14 u. aan de Zimmertoren (M. Vermeylen). Meete brengen: verrekijker. Einde: telkens 3 u. later; op het vertrekpunt.
- 30 Maasland.** Middagwandeling in de Vallei v.d. Ziepebeek. Vertrek: Parking Vallei v.d. Ziepebeek 13.30 u. Mee te brengen: stevig schoeisel, planten- en vogelgids.
- 30 Mandelstreek.** SPONSORTOCHT daguitstap naar Celles en Harchies. Vertrek: 8 u. Polenplein, eigen wagens. Leiding: P. Ingelaere en P. Desmet.
- 30 Mechelen.** SPONSORWANDELING. Vertrek 1° Dijlebrug Muizenhoek 2° ingangspoort Rozendaal te Walem 3° Parking Broekstraat te Blaasveld. Leiding: bestuursleden. Einde: idem 16.30 u.
- 30 Midden-Limburg.** SPONSORWANDELING. Vertrek: Parking Heidestrand Zonhoven naar Bolderberg. Leiding: C. Onkelinx. Mee te brengen: kijker, laarzen- en natuurlijk de sponsorlijst. Einde: Parking Heidestrand om 12 u.
- 30 Mol.** SPONSORWANDELING: „JE GELD OF HUN LEVEN”. Vertrek: Brug Sas 3 (baan Mol-Postel) om 8.30 u. Leiding: J.

de Schepper. Mee te brengen: Sponsorblad (ingevuld!) - kijkers.

- 30 Schelde en Leie.** SPONSORTOCHT „Je geld of hun leven“ Schelde & Leie doet mee met afdeling „De Stern“. Vertrek: Kerk Zevergem om 14.30 u. Leiding: W. Galle. Mee te brengen: verrekijker, loupe, laarzen. Einde 17.30 u.
- 30 en 1 mei. Schelde en Leie.** Tweedaagse naar de Flevopolders Vogelobservatie! (Maximum 30 personen). Leiding: W. Aelvoet. Inschrijven bij J. Vanheeuverswyn vóór 1 maart (091/84 43 82)
- 30 De Stern.** Actie „Je geld of hun leven“. Vertrek: 14.30 u. Zevergem-dorp.
- 30 Turnhout.** Nationale Sponsordag. Wandeling 't Noorden v. Turnhout. Vertrek: Klarissenklooster 14 u. Leider: W. Dings.
- 30 Westkust.** „Je geld of hun leven“ Wielewaal SPONSORTOCHT. Vertrek: Hoge Blekker, Koksijde. Leiding: E.H. Demarey.

MEI

- 1 Brussel.** Wandeling in het natuurreservaat domein de Ribaucourt te Perk. Om 8.30 u. aan de kerk van Perk. Bus naar Haacht (afstappen Steenokkerzeel). Afspreken voor afhaling aan de bus. Leiding: P. Herroelen tel. 02/751.85.76)
- 1 Denderland.** Voormiddagwandeling in Kravaalbos en omgeving. Vertrek: 8 u. aan de kerk van Mazenzele (steenweg Asse-Dendermonde). Leiding: N. de Meester. Mee te brengen: laarzen. Einde: 12 u.
- 1 Fruitstreek.** Holle-Wegen-Wandeling. Vertrek: Bevingenkerk 14 u. Bevingen ligt ten zuiden van Sint-Truiden. Leiding: A. Verheyden. Mee te brengen: laarzen. Einde: Bevingenkerk 16.30 u.
- 1 Gent.** Tweede lentewandeling: studie van zang van vogels in het H. Geestgoed en omgeving. Bijeenkomst om 7 u. aan de kerk van Merelbeke. Leiding: E. van Renterghem.
- 1 Hageland-Zuiderkempem.** Voormiddaguitstap naar het reservaat „De Asdonk“ Vertrek: Engsbergenkerk 8.30 u. Leiding: J. van Damme.
- 1 Krekentocht.** Krekentocht te Assenede. Vertrek: Markt te Assenede om 8 u. Leiding: R. de Lust. Mee te brengen: kijker. Einde: 12 u.
- 1 Midden-Limburg.** Dauwwandeling op Terlamen. Vertrek: Grote parking van Terlamen om 6 u. Leiding: J. Evers en K. Borgs. Mee te brengen: laarzen en kijker. Einde: 9 u.
- 1 Lier.** Ronde Put te Postel en 's Gravendel te Retie. Vertrek: 8 u. station Lier. Trefpunt 9 u brug 2 over het Kempisch kanaal en om 13.30 u. parking Prinsenspark. Leiding: J. Cuypers en A. Cools. Mee te brengen: verrekijker en knapzak, laarzen. Einde: 17 u. parking park.
- 1 Schelde en Leie.** Huise-Lozere. Vertrek: Kerk Huise-Lozere om 14.30 u. Leiding: W. Latte, M. Nachtergaele. Mee te brengen: laarzen, verrekijker, loupe, gidsen. Einde 17.30 u.
- 1 en 14. Westkust.** Vroegmorgenwandeling. Vertrek: L'Armorial om 5 u. Leiding: R. Billiau.

WAT TE DOEN MET UW VOGELWAARNEMINGEN?

Men kan met zijn waarnemingen vele kanten op. We denken aan diverse onderzoeken (kraanvogeltrek, voorjaarsfenologie, IWRB-watervogeltellingen,...), terwijl uw tellingen ook nuttig kunnen zijn voor plaatselijke avifauna's.

Er bestaat in onze vereniging 'De Wielewaal' echter een overkoepelend orgaan voor het coördineren van ornithologische waarnemingen, namelijk de „Ornithologische Centrale“, Frank Baurstraat 49, 9000 Gent.

Van de ingezonden waarnemingen worden met vaste regelmaat vier jaarlijkse 'seizoenoverzichten' gemaakt, welke in de *Wielewaal* worden gepubliceerd.

Stuur uw waarnemingen als volgt op:

- Rangschik de vogelsoorten volgens de lijst van Becuwe en Oreel, *Wielewaal* 47: 363-376, 1981.
- Vermeld datum, postnummer, plaats en aantal.
- Steeds ook de waarnemer(s) vermelden, terwijl ook bijkomende opmerkingen nuttig zijn.
- Stuur uw waarnemingen tijdig op, bijvoorbeeld: december 1982 - januari en februari 1983 uiterlijk op 1 juni 1983; maart-april-mei 1983 uiterlijk op 1 september 1983.

Voorbeeld:

02200 Nonnetje *Mergus albellus*

28/4/82 2791 Doel 1 m. + 4 w. (JSL, STC).

Gelieve steeds aan één zijde van een blad te schrijven. Natuurlijk kan men de waarnemingen ook naar één persoon doorgeven (bv. de lokale ornithologische coördinator, zie lijst) welke dan de gegevens centraliseert en doorstuurt naar de 'Ornithologische Centrale'. Ook gegevens betreffende zeldzame vogels zijn welkom, gezien niet alle waarnemingen, ingezonden naar de redactie voor de rubriek 'Opmerkelijke ornithologische meldingen', noodzakelijk worden doorgestuurd.

Besef dat uw waarnemingen die in uw notitieboekje staan, doch niet opgestuurd worden, verloren zijn!

voor de Ornithologische Centrale
L. Janssen, C. Steeman

Lokale ornithologische coördinatoren

Afdeling

— Brugge
— Scheldeland
— Beernem
— De Stern
— Voorkempen
— Aalter-Bellem
— Drongen
— Klein-Brabant
— Noorderkempen
— Knokke-Zwin
— De Gavers
— Netevallei
— Waasland
— Mechelen
— De IJsvogel
— Meetjesland
— NW Brabant
— Krekentocht
— Schelde en Leie
— Noord-Limburg
— Lier
— Turnhoutse Kempen
— Antwerpen
— Mortsel
— Westkust
— Oostende
— Hageland en
— Zuiderkempen

Persoon

— afdelingsblad
— R. Clinckspoor
— G. Wieme
— J. de Cock
— F. de Mey
— I. Hoste
— afdelingsblad
— H. d'Hertfelt
— afdelingsblad
— P. Symens
— J. Nuttin
— S. Wuyts
— T. Timmerman
— W. Beullens
— afdelingsblad
— afdelingsblad
— P. Kneuts
— L. Bekaert
— afdelingsblad
— afdelingsblad
— D. Colin
— J. Pelckmans
— R. Maes, P. Gerené
— L. Janssen
— J. Gaytant
— afdelingsblad
— R. de Fraine

BESTUURSCONTACTEN

Enkele punten uit het verslag van de vergadering van de raad van beheer van 19 februari 1983.

— Er kwam een spontane vraag voor de oprichting van een afdeling Tervuren. Afdelingen Brussel en Leuven moeten akkoord zijn.

— Afdeling Beerse koos als naam: „De Kievit“

— Op verzoek van afdeling Gent gaat Lovendegem naar afdeling Meetjesland.

— De Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedschoon zendt ons gratis haar tijdschrift.

— De Wielewaal ruilt haar maandblad met de C.V.N.-krant.

— De heer Albert Lambert, commissaris tot 13 maart 1983, werd aangesteld als deskundige voor de boekhouding van de centrale.

— Dr. Frans Grootaers, thans commissaris, werd gevraagd als juridisch adviseur.

DIAREEKS

„Bloemen en hun bezoekers“ door R. Laps, H. van Besauw, R. Roes met bindtekst van R. Geysen. Duur: 34 + 24 minuten.

Inlichtingen: R. Geysen, Felix Wijperslaan 8, 2160 St. Antonius-Zoersel, Tel. 03/383 15 94.

OPROEP TOT MEDEWERKING

Hiermee richten we een oproep tot alle amateurornithologen om mee te werken aan het volgende project:

Na overleg met enkele vooraanstaande Vlaamse ornithologen hebben we besloten om vanaf 1983 te starten met een vogelcensus die over het hele jaar zou lopen, ter vervanging van de Belgische broedvogelcensus waarvoor vorig jaar een oproep verscheen. Deze census bestaat erin om in zoveel mogelijk verschillende gebieden aan de hand van punttellingen een idee te krijgen over de aanwezige vogelsoorten en hun relatieve aantallen. Indien we voldoende medewerking krijgen wordt het mogelijk het aantalsverloop van de verschillende soorten na te gaan, zowel binnen een jaar als in de loop der jaren.

Aan de medewerkers wordt gevraagd of zij zich per telling ongeveer 1 uur kunnen vrijmaken om in een door hen gekozen gebied 5 punttellingen van 5 minuten elk uit te voeren, en dit gedurende minstens 2 opeenvolgende jaren in hetzelfde gebied.

Er wordt nogmaals de nadruk op gelegd dat het niet de bedoeling is de gegevens „in de kast te laten verdwijnen”, maar wel om meermaals per jaar een overzicht te geven van de resultaten en deze eventueel te vergelijken met gegevens uit het buitenland. Bovendien staan de gegevens ter beschikking van iedereen die ze ten behoeve van het natuurbehoud wenst te gebruiken.

We hopen op een ruime medewerking.

Voor verdere inlichtingen kan U terecht bij H. Vanderveken, Kronenburgstraat 102, 2000 Antwerpen (03/216 18 27) of G. Bilcke, Universiteit Antwerpen (U.I.A.), Departement Biologie, Universiteitsplein 1, 2060 Wilrijk (03/828 25 28, binnenlijn 256).

WERELDNATUURFONDS

Het Wereldnatuurfonds (World Wildlife Fund) in België heeft een wens ingewilligd, die in middens van de

natuurbescherming al lang gekoesterd wordt: alle beheerde natuurgebieden van ons land, ongeveer een 200-tal, zijn namelijk in kaart gebracht. Ze zijn met een nummer aangeduid, dat verwijst naar de rugzijde van wat in feite een moderne wegenkaart is. Daar staat een korte beschrijving van de gebieden met alle nodige praktische informatie, zoals de naam, het adres en het telefoonnummer van de conservator en de mogelijkheden tot bezoek van de terreinen.

De kaart — op schaal 1/275.000 — is te verkrijgen voor de prijs van 135 F, + 15 F verzendingskosten.

ZONDAG 17 APRIL:

ACTIEDAG HOBOKENSE POLDER

De Hobokense Polder, het unieke Antwerpse moerasgebied, wordt opnieuw bedreigd: er bestaan concrete plannen om einde van dit jaar te starten met de eerste fase van 700 sociale woongelegenheden. Een aanleiding voor de vzw Werkgroep Hobokense Polder (WHOP) om op zondag 17 april een actiedag te organiseren waarbij de klemtoon gelegd wordt op de educatieve mogelijkheden van dit natuurgebied.

Wie dit wenst kan door deelname aan deze wandeling ook de natuur elders beschermen. Iedere deelnemer mag voorafgaandelijk sponsors zoeken die een bedrag toezeggen per waargenomen vogelsoort. De opbrengst hiervan wordt overgemaakt aan de 50-jarige vereniging 'De Wielewaal' voor de aankoop en het beheer van natuurgebieden.

Voor de belangstellenden is voorafgaandelijk gratis een extra nummer van het WHOP-tijdschrift te bekomen met details over deze dag en met een sponsorformulier voor de geleide excursie. Hiervoor dient contact genomen met M. Bogaerts, Draaiboornstraat 98, 2710 Hoboken (03/829.14.99). Vermelden we nog dat deze activiteiten doorgaan aan het station van Hoboken-Polder (einde Berkenrodelei). Samenkomst 14 uur.

JE GELD OF HUN LEVEN

In 1956 werden de eerste percelen van de „Tikkebroeken” door de Wielewaal aangekocht. Onze vereniging is nu de eigenares van een groot deel van dit mooie beekdal waar een merkwaardige fauna en flora leeft.

Om nieuwe percelen te verwerven en zodoende allerhande natuurleven te redden hebben wij uw steun nodig. Ook daarom op 30 april de landelijke Wielewaalactie: „Je geld of hun leven”.

Alle afdelingen hebben de nodige informatie en de sponsorlijsten ontvangen, zodat ook uw afdeling op 30 april aan deze actie kan deelnemen. Een actie van de Wielewaal voor het natuurbehoud.

Steun onze acties voor het natuurbehoud door een gift op rekeningnummer 000-0319785-73.

Vermelden „Reservatenfonds”.

Alle bedragen hoe klein ook zijn welkom.

Zonder uw steun kan het ook dit worden... ➔

Opmerkelijke ornithologische meldingen

Gegevens voor deze rubriek worden verwacht bij de redactie, Langvenstraat 25, 2300 Turnhout.

Deze waarnemingen hadden plaats in 1983, tenzij anders vermeld is. Ze werden niet op hun juistheid gecontroleerd en een aantal onder hen dient nog ter homologatie te worden voorgelegd.

00020 Roodkeelduiker *Gavia stellata*

Januari en februari: liefst 3 stookolieslachtoffers te Oostende (P. Lingier).

00040 IJsdruiker *Gavia immer*

Zie *Wielewaal* 49: 61, terug aanwezig te Gullegem op 29 december 1982 (H. Delvoye).

00100 Roodhalsfuut *Podiceps grisegena*

Tijdens de maanden januari en februari: 2 ex. te Ekeren (M. Stoop); 13 en 14 februari: 1 ex. in zomerkleed te Warneton (H. Delvoye, J. Leclercq, D. Hubaut, P. Claerhout); correctie *Wielewaal* 49: 61, het ex. te Lier bleef nog ter plaatse tot 17 december 1982 (C. Steeman, G. Driessens, P. Buys, B. Goovaerts, H. Cassiers, L. Janssen, M. Vermeylen, D. Colin); 13 en 26 februari: telkens 1 ex. te Walem (D. Symens).

00220 Noordse Stormvogel *Fulmarus glacialis*

6 februari: 4 dode ex. op het strand te Oostende, waarvan 3 besmeurd met olie (P. Lingier).

00800 Kulfaalscholver *Phalacrocorax aristotelis*

11 februari: 1 ex. te Oostende (P. Lingier).

01530 Kleine Zwaan *Cygnus columbianus*

13 november 1982: 2 adulte en 4 juveniele vogels te Kallo (M. Stoop); 8 januari: 3 adulten te Doel (M. Stoop); 22 januari: 4 ex. te Oostende (P. Lingier); 21 en 22 februari: 2 adulte ex. te Doel (C. Steeman).

01910 Zomertaling *Anas querquedula*

Sinds 11 november 1982: 1 immatuur ♂ te Lier (D. Colin, L. Janssen, G. Driessens, P. Buys), op 5 februari: bijna volledig in prachtkleed (D. Colin).

01960 Krooneend *Netta rufina*

6 februari: 1 mannelijk ex. te Stuivekenskerke (West-Vlaanderen) (F. Grimmelprez); 20 februari: 1 ♂ in zomerkleed te Walem (D. Symens).

02040 Toppereend *Aythya marila*

Van 20 tot 23 januari: 1 immatuur mannetje te Antwerpen-Blokkersdijk (C. Steeman); van 2 tot 6 februari: 1 adult te Antwerpen-Blokkersdijk (C. Steeman, L. Janssen); van 3 tot 22 februari: 1 ♀ te Wuustwezel (D. en P. Symens, H. Nuytemans).

02060 Elder *Somateria mollissima*

Zie *Wielewaal* 49: 41 en 61, tijdens de maand januari nog steeds meerdere ex. te Lier (L. Janssen, P. Buys, G. Driessens, H. Franckx, D. Colin, H. Cassiers, R. Roosemont, G. Smet, K. de Rouck, L. Wouters).

02120 IJseend *Clangula hyemalis*

Zie *Wielewaal* 49: 41, het mannetje te Turnhout verbleef er van 27 november 1982 tot 12 maart 1983 (J. Pelckmans; R. Vermeyen, H. Meeus).

02670 Havik *Accipiter gentilis*

Correctie *Wielewaal* 49: 41, moet zijn: 6 november 1982: tweemaal 1 ex. te Antwerpen-Blokkersdijk (M. Stoop).

02900 Ruigpootbulzerd *Buteo lagopus*

1 december 1982: 1 ex. te Lier (D. Colin); 12 februari: minimum 5 ex. op Antwerpen-Linkeroever (R. de Smet, C. Snyers, L. Janssen, D. Oellibrandt, L. Wouters, P. van de Vijver, C. Steeman, J. de Ridder, V. Dupont); 10 februari: 1 ex. te Zandvliet (C. Steeman).

03200 Slechtvalk *Falco peregrinus*

22 januari: 1 onvolwassen en 1 adult ex. te Doel (C. Steeman, D. Oellibrandt); 24 januari: 1 adult ex. te Kallo (V. Dupont, C. Steeman); 18 februari: 1 ex. te Beerse (E. Machielsen).

04690 Kleine Plevier *Charadrius dubius*

26 februari: reeds 2 ex. te Mechelen (D. Symens).

05320 Grutto *Limosa limosa*

7 februari: reeds 1 ex. te Wuustwezel (H. Nuytemans).

05450 Zwarte Ruiter *Tringa erythropus*

29 januari: 7 ex. te Antwerpen-Blokkersdijk (L. Janssen); 5 februari: 3 ex. te Doel (L. Janssen, L. Wouters).

05750 Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus*

24 februari: ringvangst van 1 adult exemplaar, nog bijna geheel in winterkleed, te Turnhout (J. Mostmans, C. Goossens, W. de Bont, H. Meeus).

05990 Grote Burgemeester *Larus hyperboreus*

20 november 1982: 1 juveniel ex. te Oostende (L. Boudolf); 15 januari: 1 tweedejaars te Oostende (P. Lingier, L. Boudolf); 19 januari: 1 eerstejaars te Oostende (L. Boudolf).

06020 Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla*

7 februari: 1 subadult of adult ex. met stookolie te Antwerpen-Blokkersdijk (L. Janssen); 12 februari: 1 subadult of adult ex. zonder stookolie te Kallo (P. Buys, D. Colin, G. Driessens, G. Smets).

06470 Kleine Alk *Ala alle*

22 januari: 1 dood ex. met stookolie te Bredene (E. Vanloo, J.-P. Deputter, R. François, L. Boudolf, P. Schepens).

06540 Papagaaiduiker *Fratercula arctica*

28 januari: 1 stookolieslachtoffer te Westende (G. Jonckheere, J. Verboven).

10142 Oeverpieper *Anthus petrosus littoralis*

12 februari: niet minder dan ± 95 ex. te Kallo-Doel aan de Beneden-Schelde (P. Buys, D. Colin, G. Driessens, L. Janssen, R. Roosemont, G. Sallaets, G. Smets).

11390 Roodborsttapuilt *Saxicola torquata*

12 februari: 1 vrouwtje, verkeersslachtoffer te Zwijndrecht (L. en D. Vielfont, K. Bernaers).

13110 Tjiftjaf *Phylloscopus collybita*

Zie *Wielewaal* 49: 62, 1 tot 2 ex. te Lier tijdens de

maanden december 1982 en januari (C. Steeman, D. Colin, L. Janssen, G. Driessens, P. Buys, G. Smets); 2 tot 3 ex. tijdens januari en februari te Antwerpen-Linkeroever (K. de Rouck, P. Buys, G. Smets, D. Colin, L. Janssen).

13640 Baardmannetje *Panurus biarmicus*

Zie *Wielewaal* 49: 42, nog tot 3 ex. tijdens de maand januari te Lier (C. Steeman, P. Buys, G. Driessens, G. Smets).

15570 Notenkraker *Nucifraga caryocatactes*

14 februari: 1 ex. op de Kalmthoutse heide (G. Driessens, P. Buys, D. Colin).

Foto: F. Cuvelier

Ornithologische Seizoenoverzichten in Vlaanderen

maart - april - mei 1982

Ter verduidelijking:

Indien bij een waarneming geen aantal is vermeld, gaat het steeds om 1 exemplaar, dit om niet nutteloos plaats te verliezen.

Alle waarnemingen hebben betrekking op de hierboven vermelde periode.

Verklaring der tekens:

v: ringvangst

*: vondst van een vogel

De vermelde gegevens werden door ons niet op hun juistheid onderzocht.

De nummering en naamgeving van de vogels geschiedt volgens Becuwe en Oreel, *Wielewaal* 47:363-376, 1981. Wij danken allen die van ver of nabij aan dit verslag hebben meegewerkt, en in het bijzonder de heren H. Voet en Ir. G. Bulteel, evenals P. Herroelen en W. Roggeman.

00020 Roodkeelduiker *Gavia stellata*

3/3 tot 4/4 Antwerpen-Blokkersdijk steeds 1 ex. (JSL, BEL, MXA, WEE, WLB, DOW, KOL, DMG, VAT, DAF, VBF); 7 tot 9/3 Snaaskerke (VW Oostende).

00030 Parelduiker *Gavia arctica*

5/3 tot 3/4 Nazareth (CLG, ROJ, ROH); 18/4 Lommel (DRD, DCG, LSJ, VGL).

00090 Fuut *Podiceps cristatus*

Maxima: maart: 6/3 Koksijde 50 ex. (RAD), 27/3 Kallo-Doel 32 ex. (OED), 30/3 Antwerpen-Blokkersdijk 38 ex. (JSL); april: 13 en 15/4 Lier 38 en 34 ex. (JSL, CEJ, COD, DOK), 15/4 Nazareth 38 ex. (ROJ, ROH), 17/4 Antwerpen-Linkeroever-Kallo-Doel 41 ex. (JSL, OED, STC, VVP); mei: 30 en 31/5 Antwerpen-Blokkersdijk 55 en 47 ex. (JSL, CSH, DNL) en 29/5 Nazareth 50 ex. (ROJ, ROH). Reeds op vele plaatsen was deze soort aan

het broeden o.a. Hofstade (Brabant), Eke, Lier, Hoeke, Zevergem, Destelbergen, Heusden (Oost-Vlaanderen), Lokeren, Stuivekenskerke, Steenbrugge, Jabbeke en Snellegem.

00100 Roodhalsfuut *Podiceps grisegena*

Van 20/2 tot 7/3 aanwezig te Mol-Postel (DEL), 17-18 en 21/3 Oostende (VW Oostende) en 31/3 Nazareth 1 ex. in zomerkleed (ROJ, ROH).

00110 Kuifduiker *Podiceps auritus*

16/4 tot 15/5 Kalmthout (MEP, VOH, DRF, COD, CEJ, PES).

00120 Geoorde Fuut *Podiceps nigricollis*

Naast Antwerpen-Blokkersdijk waar de soort reeds aanwezig was vanaf 17/3 en Kalmthout vanaf 16/4 werden nog vogels waargenomen op 21/3 Oostende (VW Oostende), 9/5 Lichtaart (CUJ) en 29 tot 31/5 Nazareth 2 adulte ex. in zomerkleed (ROJ, ROH).

00220 Noordse stormvogel *Fulmarus glacialis*

4 voorjaarswaarnemingen: 11-12/4 en 30/5 Nieuwpoort respectievelijk 1-1 en 9 ex. (ZW Nieuwpoort); 23/4 Oostende-Mariakerke (VW Oostende).

Noot: Deze soort is eind mei goed te observeren aan Cap Blanc Nez.

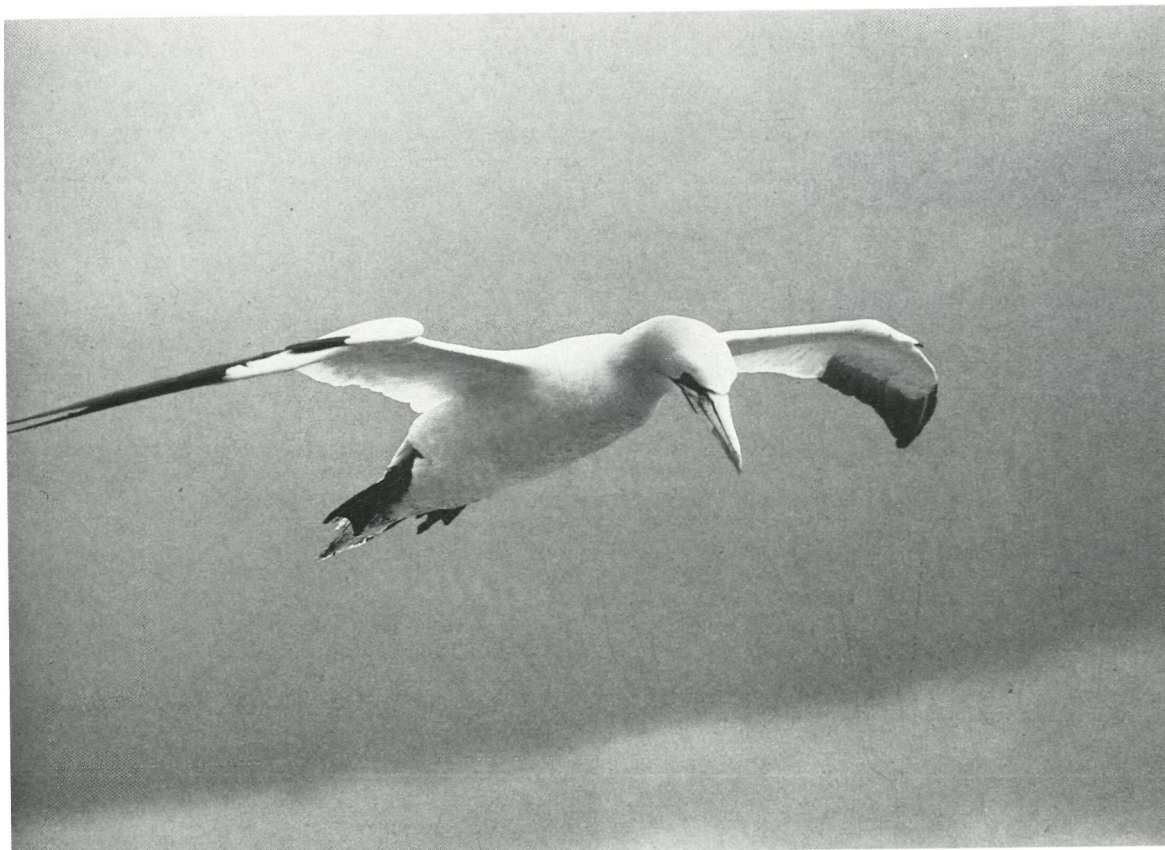
00710 Jan van Gent *Sula bassana*

Slechts 2 voorjaarswaarnemingen ontvangen: 11 en 12/4 Nieuwpoort 2 en 1 ex. (RAD-ZW Nieuwpoort).

00720 Aalscholver *Phalacrocorax carbo*

De voorjaarstrek begint eind maart en heeft zijn hoogtepunt in de tweede decade van april met de grootste aantallen rond 15/4.

Maxima april: 3/4 Nazareth 92 ex. in 3 groepen (ROJ, ROH), 9/4 Antwerpen-Blokkersdijk 85 ex. naar NW (JSL, STC), 14 en 15/4 Nazareth 175 en 206 ex. op trek telkens in 3 groepen (ROJ, ROH).

Jan van Gent *Sula bassana*.

Foto: G. Robbrecht

01040 Kwak *Nycticorax nycticorax*

Gedurende hele periode: Knokke-Zwin 5 paar in het Ornithologisch Park en 16 paar in de Zwinbosjes (BUG); 19/5 Lier 1 ad. (COD), 19/5 Zevergem (BEC).

01080 Ralrelger *Ardeola ralloides* BAHC

16 en 18/5 Snaaskerke (VW Oostende)

01190 Kleine Zilverrelger *Egretta garzetta*

13/5 Assenede (IGN Sleidinge); 21-22 en 23/5 Assenede (DSW); 28/5 Antwerpen-Oorderen (BNL).

01220 Blauwe Relger *Ardea cinerea*

Broedkolonies te (met aantal nesten): Lier (8), Bornem (3), Heusden (8), Laakdal (35), Woumen (55), Knokke-Zwin en omgeving (47), Meetkerke (ca 30). Gegevens zijn onvolledig.

01240 Purperrelger *Ardea purpurea*

18/3 Broechem (DMB-WA Voorkempen), 21/3 Lier (COD), 15/4 Nazareth (ROJ, ROH), 17/4 Laarne (VLK, CAL), 20/4 Assenede (DLR, DSW), 23/4 Kalmthout (RSM), 12/5 Munte 2 ex. naar NW (VLF), 30/5 Antwerpen-Oorderen (BNL, VOH).

01340 Oolevaar *Ciconia ciconia*

6/3 Eeklo (VBL), 21/3 Lier (COD), 4/4 Mechelen (VBW),

15/4 Nazareth 2 ex. (ROJ, ROH), 17/4 Turnhout (MEH), 20/4 Oosterzele (DMC, DGR, DRW), 2 en 3/5 Drongen 5 ex. (VHI, DEP) en 4 en 5/5 Drongen (VBF). 25/5 Houthalen 1 ex. naar Z (XBJ), 26/5 Brecht en 27/5 Wuustwezel (SID).

01440 Lepelaar *Platalea leucorodia*

21 en 25/4 Knokke-Zwin 2 ex. pleisterend + 8 ex. naar N en 1 ex. (NUH-WA Eeklo - BJN Brugge), 11/4 Antwerpen-Blokkersdijk 1 ad. (COD), 11/5 Zandvoorde (POR) en 30/5 Dudzele (DUG).

01530 Kleine Zwaan *Cygnus columbianus*

Van 1 tot 6/3 Zarren 10 immature en 9 adulte ex. (DSK), 9/5 Beernem 2 ex. naar NO (WIH). Dit is de tweede meiwaarneming voor België.

01540 Wilde Zwaan *Cygnus cygnus*

31/1 tot 13/3 Drongen (CLS, VNB, VHI, VKS, VBR).

01610 Grauwe Gans *Anser anser*

Een doortrekpiek tussen 2 en 7/3 met als maximum: 4 en 5/3 Wuustwezel 55 ex. (NUH). Laatste datum: 11/5 Kruishoutem 2 ex. (ROJ, ROH).

01660 Canadese Gans *Branta canadensis*

6 en 16/4 Kalmthout 3 ex. (COD, CEJ); aldaar waren er 3 broedgevallen (DRF, MEP, VOH).

01680 Rotgans *Branta bernicla*

Enige ontvangen waarneming: 17/4 Nieuwpoort 2 ex. (RAD).

01700 Nijlgans *Alopochen aegyptiacus* BAHC

2 tot 21/5 Mechelen 2 ex. (VBW)

Dit is de enige waarneming van deze vermoedelijk ontsnapte siervogels, die werd doorgegeven.

01710 Casarca *Tadorna ferruginea*

1 maart- en 1 aprilwaarneming: 7/3 Gent-Kanaalzone (DAF) en 24/3 Lier 1 ♀ (VW Lier).

In mei meer gegevens te Beernem, Lier, Mechelen en Vilvoorde. Steeds afzonderlijke vogels.

01730 Bergeend *Tadorna tadorna*

Grootste aantallen te Antwerpen-Linkeroever en aangrenzende gebieden, de waterwildtellingen leverden voor het hele gebied 389 ex. op 13/3 en 678 ex. op 17/4 (VW Mortsel, JSL, OED, STC, VVP). Kallo en Doel samen herbergden 267 ex. op 27/3, 480 ex. op 25/4 en 350 ex. op 9/5 (JSL, OED); Antwerpen-Blokkersdijk 308 ex. op 27/3, 310 ex. op 4/4 en 154 ex. op 1 en 14/5 (JSL, OED). Grotere aantallen daarbuiten: 6/3 Bornem 86 ex. (DCU) en 20/3 Merkem 62 ex. (DSK, MKJ), 4/4 Temse-Steendorp-Hingene ca. 100 ex. (TMT), 18/4 tot 1/5 Gent-St-Kruis-Winkel 80 à 100 ex. (DAF).

01790 Smient *Anas penelope*

Maxima in maart: 13/3 Woumen 3150 ex. (DSK, BFJ), 6/3 Doel 293 ex. (VVP, OED, JSL), 21/3 Kallo 164 ex. (OED, DCR), 13/3 Mechelen 105 ex. (VBW). Een totaalstelling op Antwerpen-Linkeroever gaf 702 ex. op 13/3 (VW Mortsel).

Maxima in april: 18/4 Merkem 610 ex. (DSK, DBR), 3/4 Kallo en Doel 69 ex. (OED), 1/4 Lokeren ca 30 ex. (VKB, FOJ). Na 2/5 worden de waarnemingen schaars: 15 tot 18/5 Stuivekenskerke 1 paartje (DSK, DBR), Mechelen 2 ♂ ♂ 1 ♀ op 16/5 (VBW, WIR) en 1 ♂ op 31/5 (VBW).

01820 Kraakeend *Anas strepera*

Traditioneel de grootste aantallen aan de Beneden-Schelde: een totaalstelling op Linkeroever gaf 46 ex. op 13/3 en 93 ex. op 17/4 (VW Mortsel), waarvan 73 ex. op 7/3, 61 ex. op 17/4 en 58 ex. op 9/5 op Blokkersdijk (JSL, VW Mortsel). Waarnemingen ontvangen uit alle provincies behalve Brabant.

01840 Wintertaling *Anas crecca*

Maandmaxima: maart: 17/3 Reninge 340 ex. (DSK), 27/3 Kallo en Doel 140 ex. (OED), 6/3 Mechelen 115 ex. (VBW); april: 18/4 Woumen 110 ex. (DSK, DBR), 16/4 Kalmthout 52 ex. (COD, CEJ); 3/4 Kallo en Doel 39 ex. (OED, DCR); mei: nog slechts geringe concentraties 2/5 Antwerpen-Blokkersdijk 14 ex. (CEJ, COD).

01860 Wilde Eend *Anas platyrhynchos*

In maart nog hoge aantallen: 13/3 Woumen 2250 ex. (DSK, BFJ), 6/3 Kallo en Doel 2100 ex. (OED, VVP, JSL), 13/3 Mechelen 780 ex. (VBW); daarna veel minder, enkel 3/4 Kallo en Doel 415 ex. (OED) is nog belangrijk.

01890 Pijlstaart *Anas acuta*

Maxima in maart: 6/3 Doel 108 ex. (OED, VVP, JSL), 7/3 Reninge 64 ex. (DSK), 8/3 Lokeren 50 ex. (SAP, BMG, DUJ). In april nog regelmatig waargenomen, maar steeds in lage aantallen: 3/4 Kallo en Doel 11 ex. (OED, DCR), 6 en 16/4 Kalmthout 7 ex. (COD, CEJ), 20/4 Lokeren 7 ex. (SAP, BMG, DUJ). Na half mei nog 4 waarnemingen: 16 en 19/5 Lokeren 1 ♂ (SAP, BMG, DUJ), 20/5 Antwerpen-Blokkersdijk 2 ♂ ♂ (JSL) en 23/5 Brecht (GEJ, DMF).

01910 Zomertaling *Anas quarquedula*

Enige voorlopers: 3/3 Mol-Postel 1 paartje (DEL), 4/3 Lier 2 ♂ ♂ (COD) en 7/3 Roksem 2 ex. (LES). Dan vanaf 13/3 veel algemener. Grootste aantallen: maart: 14/3 Berlare 16 ex. (LMG, LMR), 20/3 Reninge 9 ex. (DSK), en 27/3 Nazareth 9 ex. (ROJ, ROH); april: 13/4 Stuivekenskerke 7 ♂ ♂ 5 ♀ ♀ (DSK), 16/4 Kalmthout 6 ♂ ♂ 3 ♀ ♀ (SID, SSP), 12/4 Lier 5 ♂ ♂ 5 ♀ ♀ (COD); mei: 8/5 Lier 5 ♂ ♂ 2 ♀ ♀ (CEJ, STC, JSL), 21/5 Antwerpen-Blokkersdijk 5 ♂ ♂ 1 ♀ (COD, CSH, JSL, STC).

01920 Blauwvleugeltaling *Anas discors* BAHC

14/3 Zingem 1 ♂ (G. Vandenbauwhede en A. Velghe).

01940 Slobeend *Anas clypeata*

Maandmaxima: maart: 21/3 Antwerpen-Blokkersdijk 143 ex. (JSL), 8/3 Lokeren 110 ex. (SAP, BMG, DUJ), 27/3 Kallo en Doel 83 ex. (OED), 7/3 Merkem 53 ♂ ♂ 29 ♀ ♀ (DSK, MKJ); april: 18/4 Woumen 124 ex. (DSK, DBR), 20/4 Lokeren 100 ex. (SAP, BMG, DUJ), 17/4 Kallo en Doel 87 ex. (OED, VVP), dezelfde dag in het hele Linkeroever-gebied 263 ex. (JSL, OED, STC, VVP, VW Mortsel); in mei nog geringe concentraties 10/5 Antwerpen-Blokkersdijk 46 ad. (JSL).

01960 Krooneend *Netta rufina*

Enige ontvangen waarneming: 12/4 Doel 1 ♀ (JSL, STC).

01980 Tafeleend *Aythya ferina*

Maandmaxima: maart: 4/3 Nazareth ca 520 ex. (ROJ-ROH), 2/3 Lier 164 ex. (COD), 5/3 Antwerpen-Blokkersdijk 145 ex. (JSL); in april veel minder: 17/4 Antwerpen-Blokkersdijk 63 ex. (VW Mortsel), 3/4 Lier 37 ex. (COD, RAP), 16/4 Kalmthout 36 ex. (COD, CEJ); in mei enkel nog te Antwerpen-Blokkersdijk een vermeldenswaard aantal 63 ex. op 30/5 (CSH, JSL).

02020 Witoogeend *Aythya nyroca*

Enige ontvangen waarneming: in maart Gent 1 ♂ (VNB, VBF).

02030 Kulfeend *Aythya fuligula*

Maandmaxima: maart: 7/3 Snaaskerke ca 300 ex. (LES), 14/3 Kallo 220 ex. (OED, DCR), 6/3 Antwerpen-Blokkersdijk 176 ex. (BGT, JSL); april: 27/4 Kallo en Doel 224 ex. (OED), 3/4 Lier 132 ex. (COD, RAP) 6/4 Kalmthout 78 ex. (COD), een totaalstelling op 17/4 op de Antwerpse Linkeroever gaf 534 ex. (JSL, OED, STC, VVP, VW Mortsel); mei: 9 en 11/5 Antwerpen-Blokkersdijk 156 ex. (JSL), 5/5 Lier ca 70 ex. (COD), 2/5 Mechelen 32 ex. (VBW).

Vrouwtje Tafeleend *Aythya ferina*. Foto: J. de Ridder

02040 Toppereend *Aythya marila*

Van 6/2 tot 17/3 Eke 1 ♂ (VLF, VNB, VUW, CLG, VBD, ROJ, ROH); Nazareth 1 ♂ 2 ♀ op 1/3, min. 1 ♂ op 2 en 4/3, 1 ♂ op 5 en 7/3, 1 ♂ 1 ♀ op 13/3 (ROJ, ROH), 16/3 Dudzele 2 ♀ (WA Brugge). De laatste data liggen dus allen rond half maart.

1 meiwaarneming: 23/5 Kalmthout 1 ♂ (VOH).

Op 5/4 werd te Lier een mogelijke bastaard ♂ Ringsnaveleend *Aythya collaris* x Toppereend waargenomen (VCI, DOK, COD, *Wielewaal* 48: 344)

02060 Eider *Somateria mollissima*

Slechts 4 waarnemingen ontvangen: 21 en 26/3 Oostende 99 en 217 ex. op zee (VW Oostende), 10/4 Nieuwpoort 35 ex. naar NO (GEV, OUH, CLG), 2/5 Knokke onbekend aantal (WJ Gent).

02130 Zwarte Zeeëend *Melanitta nigra*

Grootste concentraties aan de kust: 6/3 Koksijde 800 ex. (RAD), 10/4 Nieuwpoort 30 ex. naar NO (GEV, OUH/CLG), 14/5 Koksijde 50 ex. (RAD).

In het binnenland: 14/3 Roksem 1 ♂ (VW Brugge), 5/4 Kruishoutem 1 ad ♂ (ROJ, ROH), 15 tot 18/4 Antwerpen-Blokkersdijk 1 ♂ (WN Linkeroever, CSH, JSL, STC, CEJ, SEG, COD, VW Mortsels).

02150 Grote Zeeëend *Melanitta fusca*

3 waarnemingen ontvangen: 13/3 Mol 1 ♀ (LSJ, DRD), 11/4 Nieuwpoort 3 ex. (CLG), 2 tot 5/5 Koksijde 6 ex. (RAD).

02180 Brilduiker *Bucephala clangula*

Maximum maart: 7/3 Merkem 8 ♂ 8 ♀ (DSK, MKJ), 20/3 Antwerpen-Oorderen 19 ex. w.o. 6 ♂ (BNL), 26/3 Antwerpen-Blokkersdijk 2 ♂ 8 ♀ -kleed (JSL); april: 27/4 Antwerpen-Oorderen 14 ex. (BNL), 6/4 Kalmthout 4 ♂ 8 ♀ (COD), 11/4 Antwerpen-Blokkersdijk 1 ♂ 7 ♀ (COD).

Na eind april nemen de waarnemingen drastisch af: Eke 1 ♀ of juveniel van 1 tot 15/5 (CLG, DCJ, VLF), 1/5 Kalmthout 1 ♀ op Putse Moer en 9 ♀ op Stappersven (PES).

022000 Nonnetje *Mergus albellus*

Maxima maart: 7/3 Antwerpen-Oorderen 27 ex. waaronder 6 ♂ (BNL, VOH), 6/3 Doel 2 ♂ 16 ♀ (OED, VVP, JSL), 5/3 Antwerpen-Blokkersdijk 2 ♂ 4 ♀ (JSL). Buiten de provincie Antwerpen en de Linkeroever (Kallo en Doel) enkel waargenomen te Dudzele en Drongen. In april nog waargenomen te Doel met maximum 1 ♂ 5 ♀ op 14 en 17/4 (COD, JSL, STC, OED, VVP), laatste waarneming op 28/4 van 1 ♂ 4 ♀ (JSL, STC) en te Mol 1 ♀ op 6/4 (LSJ).

02210 Middelste Zaagbek *Mergus serrator*

Maxima in de kuststreek: 25/4 Knokke-Zwin 2 paren (BJN Brugge) en 8/4 Nieuwpoort 3 ex. (RAD).

Verder in het binnenland: Nazareth 1 ♀ op 22/3, 1 ad ♂ op 28/3, 1 ♂, 1 ♀ op 31/3, 1 juv ♂ op 3 en 7/4 (ROJ, ROH), 18/4 Kruishoutem 2 ♀ (ROJ, ROH); 26 tot 30/4 Mol 1 ♀ (DRD, LSJ, VUM). Dit is tevens de laatste waarneming.

02230 Grote Zaagbek *Mergus merganser*

Maandmaximum: maart: 13/3 Doel 15 ♂ 20 ♀ (VVP, OED, DCR), 7/3 Assenede 29 ex. (DSW, BEL), 21/3 Antwerpen-Blokkersdijk 1 ♂ 6 ♀ (JSL), op 6/3 Kallo en Doel samen 26 ♂ 24 ♀ (VVP, OED, JSL); april: 8/4 Mol 15 ♀ naar NW (LSJ, DCG), 3/4 Doel 3 ♂ 9 ♀ (OED, DCR), 15/4 Nieuwpoort 7 ex. (RAD). Na 15/4 enkel nog waarnemingen te Doel met laatste datum 1 ♀ op 1/5 (OED, VKG).

02310 Wespendif *Pernis apivorus*

2 zeer vroege maartwaarnemingen: 27/3 Nazareth 1 ex. naar N (ROJ, ROH) en 28/3 Mechelen 1 ex. naar NO (VBW).

3 aprilwaarnemingen ontvangen: 3/4 Mechelen 1 ex. naar NO (VBW), 4/4 Knokke-Zwin (BUG) en 11/4 Bree (WJ Waasland). 22 meiwaarnemingen ontvangen, waarvan het gros rond half mei. Nooit grote aantallen, meestal solitair of per twee. Grootste aantal: 31/5 Ravels 4 ex. (PEJ, SMM, PRP).

02380 Zwarte Wouw *Milvus migrans*

7 aprilwaarnemingen ontvangen, met als vroegste: 4/4 Knokke-Zwin (BUG), 5/4 Emblem (VW Lier), 5/4 Zonhoven (XNJ, ONC) en 6/4 Kalmthout (COD). 13 meiwaarnemingen, waarvan 4 ex. op 15/5. De meeste waarnemingen betreffen enkelingen, buiten: 4/5 Mol-Postel 2 ex. (DEL); 15/5 Woumen 2 ex. (DBR) en Assenede 2 ex. (BEL, DSW).

02390 Rode Wouw *Milvus milvus*

12 maart-, 7 april en 9 meiwaarnemingen ontvangen. De

Middelste Zaagbek *Mergus serrator*

Foto: J. Verschuieren

eerste waarnemingen hadden plaats op 2/3 Bazel (VHW) en Lier (COD) en 3/3 Mol-Postel (DEL). Daarna waarnemingen in de periode tussen 6/3 en 26/3 om dan stil te vallen tot 4/4 Noorderwijk (ROI, WIW) en 7/4 Antwerpen-Blokkersdijk (WN Linkeroever). Daarna tussen 11/4 en 15/4 met 3 waarnemingen op 15/4. Alle waarnemingen 1 ex. behalve: 7/5 Wortel 2 ex. (LEJ) en 11/5 Mol-Postel 3 ex. (DEL).

02600 Bruine Klekendief *Circus aeruginosus*

Eerste maartwaarnemingen: 6/3 Nazareth 1 ♂ 1 ♀ en Bachte-Maria-Leerne 1 ♂ 2 ♀♀ (ROJ, ROH). Regelmatig gezien vanaf 13/3 Kallo-Doel 2 ♂♂ (VW Mortsel), 16/3 Doel 1 ♂ (DNL, SNC, WTL) en 22/3 Assenede 1 ♂ (DLR, BEL). Duidelijke aankomst vanaf 3/4. Groot aantal: 5/4 Assenede 3 ♂♂ 3 ♀♀ (BEL, DLR).

02610 Blaauwe Klekendief *Circus cyaneus*

Nog 68 maart- en 24 aprilwaarnemingen ontvangen. Duidelijk afnemend na 17/4. Steeds 1 tot 3 ex. Groter aantal: 20/3 Reninge 5 ♂♂ (DSK). Geen waarnemingen ontvangen uit Limburg. 3 meiwaarnemingen: 4/5

Mariekerke (DHH); 5/5 Turnhout 1 ♀ (LAJ); 14/5 Oostende 1 ♀ naar NO (VW Oostende).

02630 Grauwe Klekendief *Circus pygargus*

3 waarnemingen: 1/4 Munte 1 ♀ (VLF); 12/5 Knokke-Zwin (BUG); 26/5 Brecht 1 ♀ (SID).

De waarneming van 1/4 is ongewoon vroeg.

02670 Havik *Accipiter gentilis*

Waarnemingen in de traditionele broedgebieden: Kasterlee, Mol-Postel, Mol, Retie (SMM, DRD, LSJ, DCG, DEL, VGL, DKN, SMF, DFR, VGV, PEJ, WA Mortsel); Achel (WJ Waasland). Daarbuiten: 20 en 21/3 Knokke-Heist telkens 1 ♂ (SYP); 27/3 Merelbeke 2 ex. (DMG, VJM); 4/4 Knokke-Zwin 3 tal ex. (BUG); 21/4 Dudzele (ORG); 25 en 26/4 Munte 1 ♀ (VBL); 15 en 18/5 Schelderode respectievelijk 1 ♀ en 1 paar (VLF).

In West- en Oost-Vlaanderen worden er de laatste jaren duidelijk meer waarnemingen verricht.

02690 Sperwer *Accipiter nisus*

Trek tot 28/4, nadien minder. Meeste waarnemingen uit de periode 6/3 tot 28/4 met een klein hoogtepunt van

respectievelijk 6 waarnemingen op 6/3 en 20/3. Maximum: 29/3 Assenede 4 ex. (BEL) en 4/4 Knokke-Zwin 4 ex. (BUG), anders steeds 1 of 2 ex. 5 meiwaarnemingen: 3/5 Lier 1 ♂ (STC, CSH); 7/5 St-Niklaas (DHU); 9/5 Zonnebeke (OUH, GEV); 17 en 20/5 Bazel (VHF, VHW, BRW).

02870 Buizerd *Buteo buteo*

Doortrek de hele maand maart tot eind april, nadien minder. Grootste aantallen maart: 6/3 Bachte-Maria-Lerne 6 ex. ter plaatse (ROJ, ROH); 17/3 Bonheiden 6 ex. naar NO (VBW); 27/3 Mechelen 15 ex. naar NNO (VBW). April: 16/4 Kalmthout 6 ex. (COD, CEJ). Mei: 16/5 Houthulst 6 ex. (DSK, MKJ).

Broedgevallen buiten Antwerpen, Brabant en Limburg: Bazel 2 broedparen (VHF, VHW, BRW, ROI), mogelijke broedgevallen te Munte (VLF) en Hingene (TMT).

02900 Ruigpootbuizerd *Buteo lagopus*

Vanaf -/1 (zie vorig seizoenverslag) tot -/3 Kallo-Doel minstens 5 ex. (waaronder 2 adulte ex.) (JSL, DCR, OED, STC, VVP). Laatste waarneming Doel: 6 en 13/3 telkens 1 onvolwassen ex. (OED, VVP, JSL, DCR, VW Mortsel).

03010 Visarend *Pandion haliaetus*

1 vroege waarneming: 21/3 Kluisbergen 1 ex. op trek (BAG, DEF, VHY, ROJ, ROH).

12 aprilwaarnemingen, met als vroegste 4/4 Lier (VW Lier) en Mol-Postel (DEL). Slechts 2 meiwaarnemingen ontvangen: 16/5 Mol-Postel (DEL, VGL); 23/5 Deinze (ROJ, ROH).

03090 Smelleken *Falco columbarius*

14 maart-, 2 april- en 3 meiwaarnemingen, steeds 1 ex. April: 4/4 Knokke-Zwin (BUG); 15/4 Doel 1 ♀ (CSH, STC). Mei: 8/5 Weelde 1 ♀ (VGL); 13/5 Oostende 1 ex. naar NO (VW Oostende). De waarneming van 30/5 is buitengewoon laat.

03100 Boomvalk *Falco subbuteo*

Vroegste waarnemingen: 2/4 Zonhoven (LOM, SCE); 9/4 Lokeren (SAP, BMG, DUJ). Vanaf 14/4 Wuustwezel (SSP) regelmatig waargenomen. Geen waarnemingen uit Limburg ontvangen.

03200 Slechtvalk *Falco peregrinus*

4 waarnemingen: 6/3 Bachte-Maria-Lerne (ROJ, ROH); 13/3 Doel 1 ad (DNL, SNC, WTL, VW Mortsel); 26/3 Wuustwezel 1 ex. naar NO (SSP); 13/5 Snaaskerke 1 ex. in zit (VW Oostende).

03700 Kwartel *Coturnix coturnix*

Slechts 4 waarnemingen ontvangen nl; 5/5 Arendonk dood ex. (DEL), 26/5 Wuustwezel 2 zangposten (NUH), 29/5 Antwerpen-Blokkersdijk (CEJ, COD), 30/5 Knokke 4 zangposten (SYP).

04070 Waterral *Rallus aquaticus*

Waargenomen te Oostende, Heusden (O.-VI.), Lokeren, Mechelen, Lille en Lier.

04080 Porseleinhoen *Porzana porzana*

10/3 Mol (DEL), 21/3 Heusden (O.-VI.) (VLK, CAL), 28/3 Knokke-Zwin (BUG), 20/4 Lokeren (SAP, BMG, DUJ),

van 12 tot 24/4 Lier steeds 1 ex. (JSL, CEJ, COD, DOK, GOB, RAB) en 14/5 Geel (MTL).

04110 Kleinst Waterhoen *Porzana pusilla* BAHC

Op 13/5 werd te Snaaskerke 1 ex. gezien en gefotografeerd (VW Oostende).

04330 Kraanvogel *Grus grus*

Opmerkelijk minder waarnemingen dan zelfde periode vorig jaar. De soort werd gezien op 8/3 Hombeek (VXH), 20/3 Beernem 5 ex. (VSS), 27 en 29/3 Assenede (BEL, SNF), 3/4 Poederlee (ROI, WIW), 4/4 Knokke (DST, VEL, SYP), 6/4 Brecht 12 ex. (COJ), 25/4 Deinze 4 ex. (ROJ, ROH) en 19/5 Bornem (CBC).

04500 Scholekster *Haematopus ostralegus*

Broedgevallen te Knokke-Zwin (62) (BUG), Moerkerke (BEL), Nazareth (ROJ, ROH), Eke (CLG-VLF), Oost-eeklo (FOA-DLR), Watervliet, Assenede (3), Boekhoute (3), Zaffelare, Wippelgem, Ertvelde, Moerbeke-Waas, St-Kruis-Winkel (3) (BEL, DSW, DLR, WA Kreekenland). Maxima binnenland: 17/4 Kruikebeke 17 ex. (TMT, BRW, VHF) en 6/4 Kalmthout 8 ex. (COD).

04550 Steltkluut *Himantopus himantopus*

Waargenomen te: 15/4 Mol (DEL) en 30/5 Dudzele 2 ex. (DUG).

04560 Kluut *Recurvirostra avosetta*

Broedgevallen te Knokke-Zwin (27) (BUG), Eke (CLG, GEV, VLF, DTD, DRM, DCJ), St-Margriete, St-Kruis-Winkel (5), Waterland-Oudeman (BEL), Zemst (WA NW Brabant), Antwerpen-Blokkersdijk (6 à 9) (WN Linkeroever). Het broedgeval te Zemst is het eerste voor Brabant.

Maxima: 6/5 Dudzele ca 100 ex. (DUG), 14/4 Nazareth 44 ex. (ROJ, ROH) en 17/4 Antwerpen-Linkeroever 301 ex. (JSL, OED, STC, VVP).

04690 Kleine Plevier *Charadrius dubius*

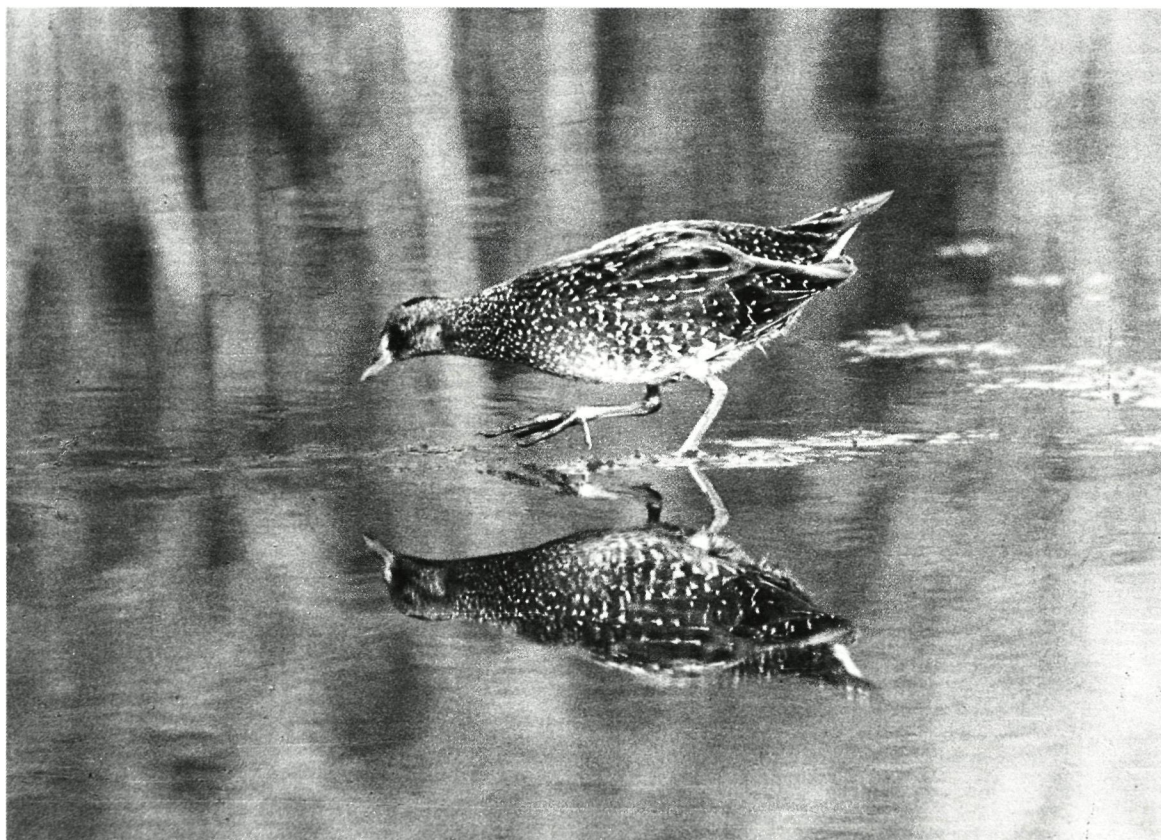
Eerste exemplaren: 13/3 Antwerpen-Linkeroever (VW Mortsel), 20/3 Doel (OED). Vanaf 21/3 algemeen. Broedgevallen te Hoeke (SYP), Beernem (3) (VW Beernem), Nazareth (2) (ROJ, ROH), Eke (4), Zwijnaarde (3) (CLG), Oostakker, Gent-Sidmar (BEL), Kluizen (SAL, BEL, GEV, VSP), St-Kruis-Winkel (BEL, KOL, ROW, VNB), Temse, Steendorp (TMT), Antwerpen-Blokkersdijk (5) (WN Linkeroever), Mechelen (3) (SID), Zemst (WA NW-Brabant). Maxima: 20/4 Lier 20 ex. (VW Lier), Kallo-Doel vanaf 15/4 min. 120 ex. (OED).

04700 Bontbekplevier *Charadrius hiaticula*

Eerste waarneming te 5/3 Nazareth (ROJ, ROH). Waarnemingen uit het binnenland: 5-7-13/3 en 14/4 Nazareth respectievelijk 1-1-8 en 6 ex. (CLG, ROJ, ROH), 7/3 Temse (DCV), van 28/3 tot 8/4 en op 9/5 Mechelen (SID, VBW) en vanaf 18/5 Schuren (R. Demervallei). Broedgevallen: Nieuwpoort 2 (BOF, VEB, TAR, RAD), Knokke-Zwin 2 (BUG) en Doel 2 (JSL, STC, VIJ).

04770 Strandplevier *Charadrius alexandrinus*

Eerste waarnemingen: 10/4 Antwerpen-Blokkersdijk (JSL, STC) en 11/4 Nieuwpoort 6 ex. (RAD). Maximum: 31/5 Doel 36 ex. (WA Mortsel). Broedgeval-

Porseleinhoen *Porzana porzana*.

Foto: G. van Avermaet

len te Knokke-Zwin 8 (BUG), Antwerpen-Blokkersdijk min. 2 (WN Linkeroever).

04650 Goudplevier *Pluvialis apricaria*

Deze soort bleef aanwezig tot 1/5 Doel 22 ex. (OED, VKG); enkele latere waarnemingen: 9/5 Doel (OED), 15/5 Snaaskerke 3 ex. (DSK).

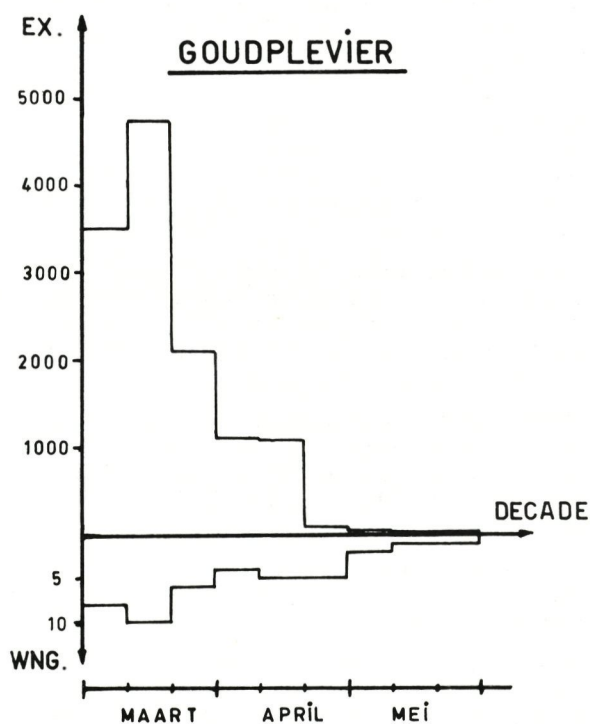
Maxima voor maart: 6/3 Reninge 2600 ex. (DSK), 17/3 Stuivekenskerke 2500 ex. (DWL) en 23/3 Doel 1400 ex. (CSH, JSL, WTL). Maxima: april: 4/4 Noordschote 800 ex. (WA Brugge) en 15/4 Stuivekenskerke 800 ex. (RAD). Zie fig.

04860 Zilverplevier *Pluvialis squatarola*

1 maart- en 2 aprilwaarnemingen nl. 7/3 Nieuwpoort 5 ex. (RAD), 17/4 Doel (JSL, COD, STC) en 28/4 Lier (COD, CSH, GOB, JSL, STC). Doortrek meer algemeen vanaf 2/5 met maxima 10/5 Antwerpen-Zandvliet 189 ex. (VGW) en 22/5 eveneens Antwerpen-Zandvliet 210 ex. (VIJ).

04930 Kievit *Vanellus vanellus*

Nog grote aantallen in maart, namelijk 14/3 Nazareth 2800 ex. (ROJ-ROH), 13/3 Antwerpen-Linkeroever (totaaltelling) 2175 ex. (VW Mortsel) en 6/3 Mechelen 879 ex. (VBW).

04960 Kanoetstrandloper *Calidris canutus*

Doortrek vanaf eind april: 25/4 Nazareth (ROJ-ROH). Maximum: 3/5 Nazareth 6 ex. (ROJ-ROH). Merendeel der waarnemingen begin mei. Waarneming in Limburg: 4/5 Schulen 3 ex. (WA Midden Limburg).

04970 Drieteenstrandloper *Calidris alba*

Slechts 5 waarnemingen ontvangen, met als laatste: 3/5 Nazareth 3 ex. (ROJ-ROH). Maximum: 13/4 Nieuwpoort 55 ex. (CLG).

05010 Kleine Strandloper *Calidris minuta*

23 waarnemingen ontvangen. Doortrek van half maart. Opvallend meer meiwaarnemingen dan in 1981. 16 waarnemingen ontvangen uit de opspuitzone van Antwerpen-Linkeroever. Hoogste aantal: 15/5 Antwerpen - Blokkersdijk 11 ex. (COD).

05090 Krombekstrandloper *Calidris ferruginea*

1 aprilwaarneming: 24/4 Westkerke (MKJ). 4 meiwaarnemingen: 3/5 Nazareth (ROJ-ROH), 5/5 Doel (VIJ), 15 en 16/5 Antwerpen-Blokkersdijk 4 en 1 ex. (COD).

05100 Paarse strandloper *Calidris maritima*

Slechts 2 waarnemingen ontvangen: Nieuwpoort 9 ex. op 7/3 (RAD) en 1 ex. op 16/4 (CLG).

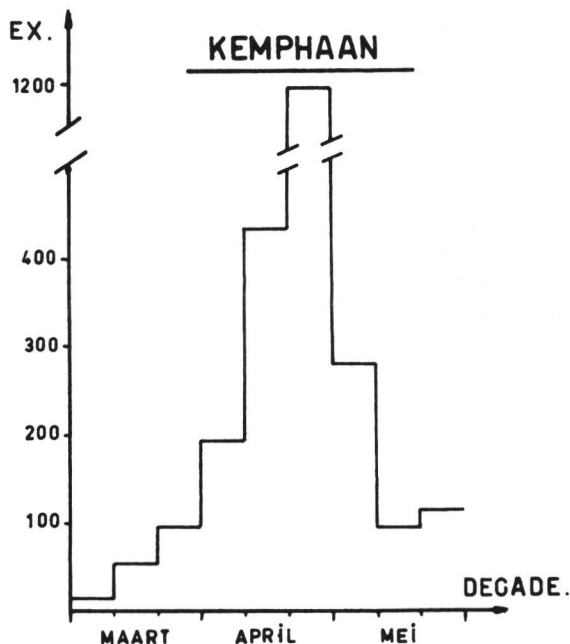
05120 Bonte Strandloper *Calidris alpina*

11 maart-, 29 april- en 27 meiwaarnemingen. 38 waarnemingen afkomstig uit Oost-Vlaanderen. 1 waarneming uit Limburg: 4/5 Schulen 5 à 10 ex. (RDL). Grote groepen vanaf eind maart tot midden april.

Kemphen *Phillomachus pugnax*

Foto: M. Raes

Daarna tot half mei voortdurend afnemend in aantal. Uit zondering te Doel: 39 ex. op 14/5 (JSL) en 2 ex. op 23 en 31/5 (SID).

05170 Kemphaan *Phillomachus pugnax*

Doortrek vanaf half maart, met een piek eind april (zie fig.) Grootste groep: 25/4 Eke 130 ex. (VLF).

05180 Bokje *Lymnocyrtus minimus*

Regelmatig te zien vanaf eind maart tot begin mei. Vanaf 14/4 tot 15/5 1 ex. te Lier (RAP, GOB, COD, CSH, JSL, STC, SMG en anderen).

05200 Poelsnip *Gallinago media* BAHC

1 waarneming. Eindhout 1 ex. op 2 en 3/5 (ZOJ, BEH, VPN).

05340 Rosse Grutto *Limosa lapponica*

Doortrek vanaf begin april tot midden mei. Steeds 1 of 2 ex. behalve: 2/5 Nieuwpoort 25 ex. (RAD) en 10/5 Antwerpen-Zandvliet 46 ex. (VGW).

05380 Regenwulp *Numenius phaeopus*

Doortrek vanaf 13/3 Stuivekenskerke (DSK). Tussen 23 en 28/5 melding vanuit 5 verschillende plaatsen in de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen van N- en NO-trek. Maximum: 26/4 Assenede 117 ex. naar N (BEL).

05410 Wulp *Numenius arquata*

Regelmatig waargenomen over geheel de periode. Maximum: 6/3 Kallo 200 ex. (BGT, JSL, OED, VVP).

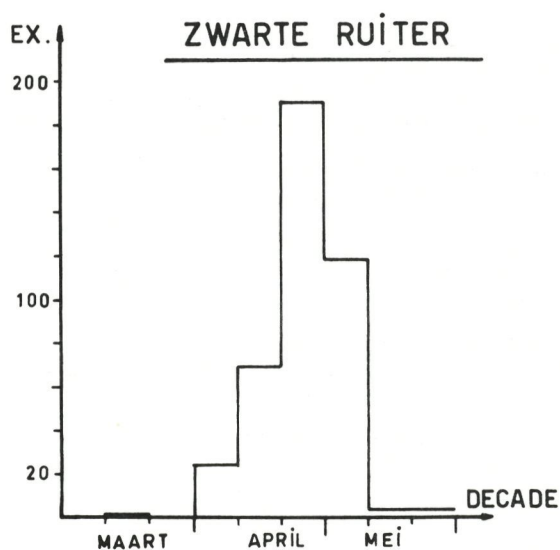
05450 Zwarte Ruitr *Tringa erythropus*

1 vroege waarneming: 16/3 Dudzele-Zeebrugge (WA Brugge). Maxima: 17/4 Doel 14 ex. (JSL, OED, STC, VVP), 6/5 Lier 16 ex. (GOB, STC). Doortrekpiek eind april tot 10 mei (zie fig.). Zeldzaam na 10 mei.

Rosse Grutto *Limosa lapponica*.

Foto: R. François

05460 Tureluur *Tringa totanus*

Maxima: 7/4 Nieuwpoort 50 ex. (RAD), 11/4 Antwerpen-Blokkersdijk 47 ex. (COD), 18/4 Kallo-Doel 84 ex. (OED, VVP).

05470 Poelruiter *Tringa stagnatilis* BAHC

5/4 Machelen-Vilvoorde (HEP), van 8 tot 14/5 Antwerpen-Blokkersdijk (DPT, NVP, WTL, SNC, COD, JSL, DRF, STC, OED, WN Linkeroever en anderen).

05480 Groenpootruiter *Tringa nebularia*

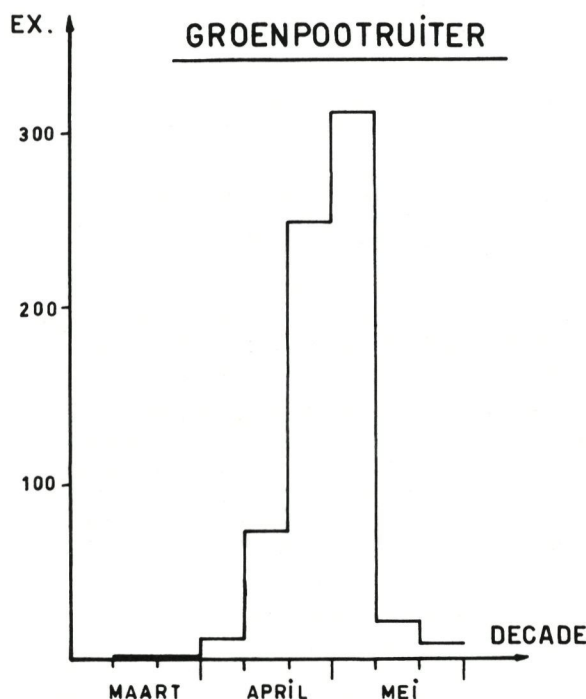
Doortrekpiek vanaf midden april tot 10 mei. Let op de opvallende gelijkenis met de grafiek van de Zwarte Ruiter (zie fig.) Maxima: Lier 42 ex. op 5/5 en 46 ex. op 7/5 (CSH, GOB, JSL, COD, STC).

05540 Bosruiter *Tringa glareola*

1 maart-, 7 april- en 16 meiwaarnemingen. Regelmatig waargenomen vanaf 22/4. Vroege maartwaarneming: 20/3 Weelde (VEL). Steeds 1 of 2 ex. behalve op 31/4 Kallo 4 ex. (OED).

05560 Oeverloper *Actitis hypoleucos*

Regelmatig te zien van 12/4. Maxima: 14/5 Mechelen 27 ex. (VBN, XEE) en Antwerpen-Blokkersdijk 29 ex. (JSL), 11/5 Nazareth 32 ex. (ROJ, ROH).

05610 Steenloper *Arenaria Interpres*

Regelmatig gezien tijdens de gehele periode. Maxima: Nieuwpoort 35 ex. op 7/3 en 65 ex. op 13/3 (RAD).

05660-05670 Kleine/Middelste Jager

Stercorarius parasiticus/pomarinus

2/5 Antwerpen-Blokkersdijk 1 adult ex.; donkere fase (CEJ, COD).

05750 Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus*

7/3 Antwerpen-Oorderen 2 adulte ex. (BNL, SLM, VVH, VOH); 3/4 Antwerpen-Oorderen 1 immatuur (BNL), 4/4 Wuustwezel (SID, SSP), 6/4 Kalmthout 1 adult ex. (COD), 10/4 Lier 1 derdejaars (CSH, STC); 16/4 Brecht 1 adult en 29/4 Kalmthout 1 paartje (DRF); 1/5 Kalmthout 1 adult ex. (PES), 1 en 9/5 Antwerpen-Blokkersdijk (VPU), 29 en 31/5 Lichtaart 1 en 2 adulte ex. (WA Turnhout, MEH, MML). Te Knokke-Zwin hebben er 6 paartjes gebroed (BUG).

05780 Dwergmeeuw *Larus minutus*

Doortrek vanaf 10 april: 10/4 Nieuwpoort (GEV, OUH, CLG). Waarnemingen buiten de kuststreek: 12/4 Mechelen (VBW), 11 en 13/4 Antwerpen-Oorderen 1 en 7 adulten (BNL), Antwerpen-Blokkersdijk 11-14-17 en 25/4 respectievelijk 5-11-4 en 1 ex., 2-8-9-15-16-23 en 24/5 respectievelijk 10-3-7-8-3-2 en 1 ex. (CEJ, COD, JSL, STC e.a.), 1/5 Kalmthout min. 80 ex. (PES), 3-5 en 7/5 Lier respectievelijk 2-2 en 1 ex. (CSH, STC, VW Lier), 9/5 Nazareth 1 adult + 1 immatuur (ROJ, ROH), 11 en 12/5 Vilvoorde 1 en 2 ex. (TME), 15/5 Niel-Wintam (DHH), 16/5 Brecht 3 adulten (NUH), 18/5 Scholen 2 immatuuren (R Demervallei), 20 en 23/5 Antwerpen-Oorderen 5 en 3 immatuuren (BNL), 23/5 Kalmthout 1 immatuur (VOH) en 27/5 Bonheiden (VBW).

05990 Grote Burgemeester *Larus hyperboreus*

9/5 Antwerpen-Oorderen 1 derdejaars (BNL).

06020 Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla*

23/3 Oostende 1 adult (VW Oostende); 13/4 Oostduinkerke (CLG) en 25/4 Nazareth (ROH, ROJ).

06110 Grote Stern *Sterna sandvicensis*

Eerste doortrekkers: 20/3 Oostende 2 ex. (VW Oostende). Weinig waarnemingen ontvangen.

06140 Dougall's Stern *Sterna dougalli* BAHC

16 en 30/5 Knokke-Zwin 1 gemengd paar: Dougall's x Visdief (TRR, SYP).

06150 Visdief *Sterna hirundo*

Eerste zomervogels: 4/4 Knokke-Zwin (BUG), 9/4 Kruishoutem (ROJ, ROH) en 15/4 Nieuwpoort 5 ex. (RAD). Waarnemingen buiten de kuststreek en de Beneden-Schelde: 24/4 Zingem 2 ex. (WJ Gent), 25/4 Eke (VLF), 29/4 Lier 13 ex. (CSH, STC), 1 en 2/5 Temse 10 en 3 ex. (TMT), 2/5 Schilde 2 ex. (DED, DMF), 8/5 Meerdonk 3 ex. (WJ Waasland), 8 en 10/5 Nazareth 2 ex. (ROJ, ROH), 15/5 Destelbergen 2 ex. (WA Gent) en 16/5 Brecht (NUH).

06150-06160 Visdief/Noordse Stern

Sterna hirundo/paradisaea

16/3 Oostende (VW Oostende).

06240 Dwergstern *Sterna Alblifrons*

3/5 Lier (CSH, STC), 16/5 Mol (DEJ).

06270 Zwarte Stern *Chlidonias niger*

Vroege waarneming: vanaf 9/4 Antwerpen-Blokkersdijk (CSH, JSL, STC). Eerste doortrekkers: 20/4 Vilvoorde (SID), 20/4 Mol-Postel (DEL), 23 en 25/4 Eke (CLG, VLF, ROH, ROJ) en 25/4 Heist 6 ex. (BJN Brugge). Vanaf eind april een algemene doortrekker. Grootste concentraties: 1/5 Kalmthout minimum 45 ex. (PES) en 2/5 Antwerpen-Blokkersdijk 37 ex. (CEJ, COD, JSL).

06340 Zeekoet *Uria aalge*

6/3 Koksijde (RAD); * 10/4 De Panne 1 ex. in staat van ontbinding (GEV, OUH).

06870 Tortel *Streptopella turtur*

Eerste zomervogels: 12/4 Lier (COD), 18/4 Deinze (POJ), 19/4 Mol-Postel (DEL), 24/4 Kluizen 3 ex. (GEV, VSP, SAL, BEL) en Testelt (R Demervallei). Begin mei algemeen.

07240 Koekoek *Cuculus canorus*

Eerste zomervogels: 5/4 Rupelmonde (BRW), 6/4 Mechelen (VBW), 7/4 Mol-Postel (DEL), 11/4 Lippelo (WA Klein-Brabant). Half mei algemeen waargenomen.

07350 Kerkuil *Tyto alba*

3/3 Wetteren (VLK, CAL); 5/3 Mechelen (BEW); v: 6/3 Kalken (VLK, CAL); 12-14/3 Puurs (DXK), 17 en 20/3 Hallaar 2 en 1 ex. (WUS); 28/4 Viersel (VW Lier).

07680 Velduil *Asio flammeus*

2 meiwaarnemingen: 6/5 Schellebelle (CLU, VCW) en 30/5 Knokke (SYP).

07950 Gierzwaluw *Apus apus*

Vroege waarnemingen: 5/4 Mechelen (VBW) en 11/4 Retie 4 ex. (VGL). Vanaf eind april algemeen. Grote concentraties: Antwerpen-Blokkersdijk: 6-23 en 30/5 respectievelijk 1700-1200 en 2400 ex. (CSH, JSL).

07980 Alpengierzwaluw *Apus melba* BAHC

21/5 Boechout (COD, Wielewaal 48: 318-320)

08310 IJsvogel *Alcedo atthis*

Steeds 1 - 2 ex. 12 maart-, 20 april- en 9 meiwaarnemingen ontvangen. Enige waarneming uit West-Vlaanderen: 7/5 St-Joris (ORG).

08480 Draaihals *Jynx torquilla*

4/4 Merelbeke 2 ex. (YUH), v 7/4 Klemsterke-Den Haan 1 ex. en v 2/5 2 ex. (VW Oostende), 25/4 Knokke (VW Oostende); 13/5 * Oostende en Snaaskerke (VW Oostende).

08870 Kleine Bonte Specht *Dendrocopos minor*

zie kaart.

09740 Boomleeuwerik *Lullula arborea*

Eerste waarneming: 5/3 Lommel (DMF). Maxima: 7/3 Testelt 7 ex. (R Demervallei), 6/4 Kalmthout 6 zangposten (COD).

09810 Oeverzwaluw *Riparia riparia*

Eerste vogels op 20/3 Viersel (VW Lier) en 21/3 Duffel 3 ex. (COD). Vanaf 27/3 regelmatig en begin april algemeen.

09920 Boerenzwaluw *Hirundo rustica*

Buiten de twee februariwaarnemingen, eerste vogels op 18/3 Mol-Postel 2 ex. (DEL), 21/3 Lier (COD) en Heusden 1 ♀ (VLK, CAL) en Beernem (WIG). Algemeen vanaf 10/4.

10010 Huiszwaluw *Delichon urbica*

Eerste vogel op 2/4 Lier (CSH, STC) en Snaaskerke 7 ex. (VW Oostende). Algemeen rond half april. 17/3 Mol-Postel (DEL) is een vroege waarneming.

10050 Duinpieper *Anthus campestris*

Slechts 2 waarnemingen ontvangen: 13/4 Mechelen (VBW) en 8/5 Knokke-Heist (BOL, SYP).

10090 Boompieper *Anthus trivialis*

Eerste vogels: 3/4 Retie (VGL) en 4/4 Dessel (DEL). Algemeen vanaf 10 april.

10120 Roodkeelpieper *Anthus cervinus* BAHC

8/5 Wuustwezel 2 ex. (VML) en 15/5 Stuivekenskerke 1 ex. in volledig prachtkleed (DSK).

10140 Waterpieper *Anthus spinoletta*

Maxima: 7 en 14/3 Essen-Nieuwmoer 25 à 30 ex. (VHE). Laatste exemplaren waargenomen op 3/4 Bazel (VHF, VHW, ROI) en 28/4 Putte 2 ex. (VW Lier).

10170a. Gele Kwikstaart *Motacilla flava flava*

Eerste vogels op 25/3 Retie 5 ex. (DEL), 3/4 Mechelen 2 ex. (VBW), Lier 1 ♀ (COD), Assenede 1 ♂ + 1 ♀ (BEL) en Doel 2 ex. (DCR, OED). Algemeen vanaf 10/4. Maxima: 13/4 Antwerpen-Oorderen 65 en 120 ex. (BNL), Mechelen 50 ex. (VBW) en 14/4 Eke 36 ex. (GEV, DRM).

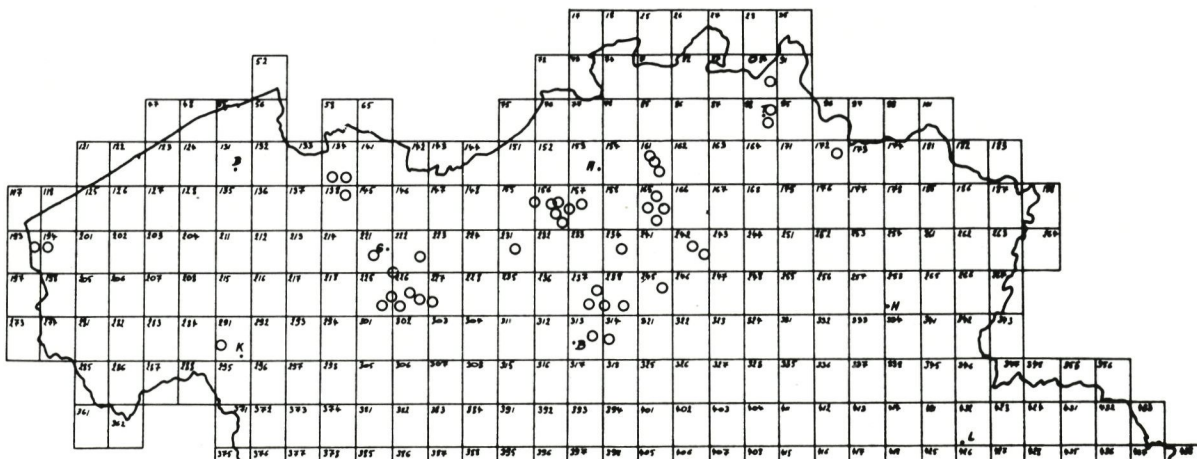
10170 b. Engelse Gele Kwikstaart***Motacilla flava flavissima***

1 maart-, 21 april- en 1 meiwaarneming, voornamelijk uit de kuststreek en rond het Antwerpse. 23/3 Zomergem (SWE); 8/4 Nazareth (CLG); Eke 5 op 8/4 en 2 ex. op 10/4 (CLG); 9-10 t.e.m. 13-14 en 25/4 Stuivekenskerke respectievelijk 7-2-1 en 4 ex. (DSK); 10-11-13 en 20/4 Antwerpen-Oorderen respectievelijk 1-3-2 en 4 ex. (BNL, MEP, VOH, VGW); 11/4 Lillo 2 ex. (VGW); 14/4 Snaaskerke (VW Oostende); 19/4 Essen-Nieuwmoer (NUH); 23/4 Kallo (OED); 24/4 Oostende 2 ex. (VW Oostende) en Doel (OED); 25/4 Knokke-Zwin (BJN-Brugge) en 21/5 Eke (CLG) (zie kaart).

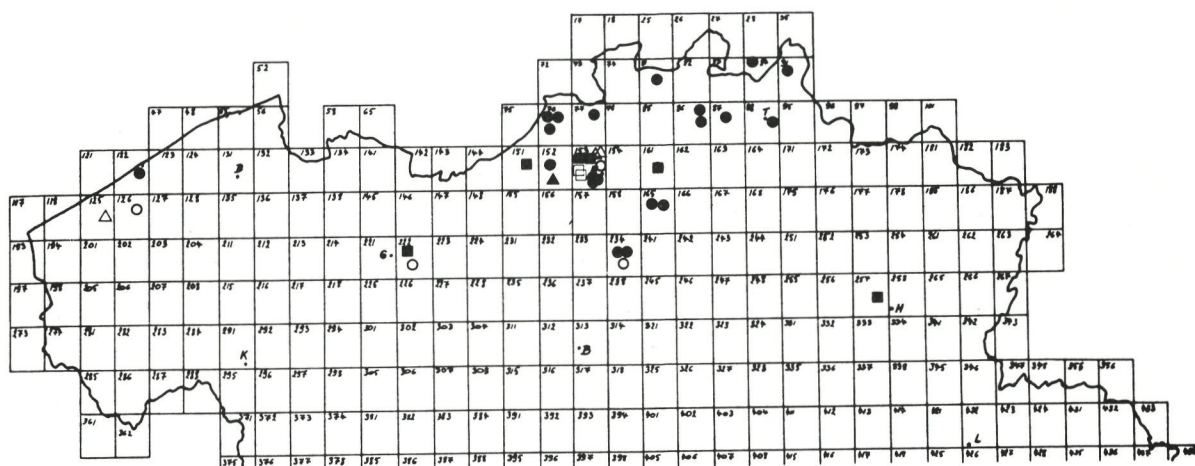
10170 c. Noordse Gele Kwikstaart***Motacilla flava thunbergi***

4 april- en 35 meiwaarnemingen, voornamelijk in het Antwerpse. 20/4 Antwerpen-Oorderen (VGW); 24/4

VERSPREIDING KLEINE BONTE SPECHT : 3-4-5 IN VLAANDEREN. (1982)

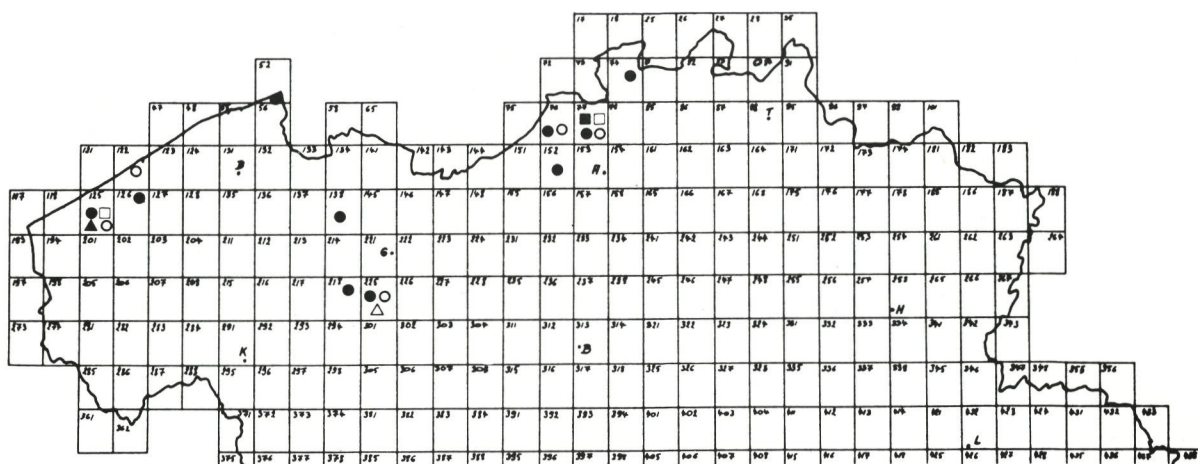

Verspreiding Noordse Gele Kwikstaart: 3-4-5/'82

- : 1-5 EX.
- : 6-10 EX.
- : 11-15 EX.
- : 16-20 EX.
- △ : 50-100 EX.
- ▲ : min. 110 EX.

Verspreiding Engelse Gele Kwikstaart: 3-4-5/'82

- : 1 EX.
- : 2 EX.
- : 3 EX.
- : 4 EX.
- △ : 5 EX.
- ▲ : 7 EX.

Oostende (VW Oostende) en Doel (JSL); 25/4 Doel (OED); 3-8-9-10-14-15 en 24/5 Antwerpen-Blokkersdijk respectievelijk 1-15-70-10-65-1 en 1 ex. (COD, CSH, BLG, JSL, DPT, STC, OED, NUP, GEU); 2-8 en 14/5 Mechelen respectievelijk 1-7 en 1 ex. (VBW); 5 en 12/5 Lier 1 ex. (COD); 6/5 Oud-Turnhout (MTL); 9/5 Rijkvorsel 4 ex. (MEP, VOH) en Ravels 3 ex. (WJ Turnhout); 13/5 Kallo 110 ex. (JSL) en 2 ex. (VIJ), Verrebroek 14 ex. (VIJ), Baarle-Hertog 2 ex. (LEJ); 14/5 Wuustwezel (SID, SSP); 15/5 Snaaskerke 9 ex. (VW Oostende), Stuivekenskerke 55 ex. (DSK, DBR, MKJ), Destelbergen 15-tal (WJ Gent); 16/5 Oelegem 11 ex. (DMF), Beerse (MTL, MTM, MTE) en Kuringen 12 ex. (ONC) en 29/5 Rijkvorsel (MEP, VOH) (zie kaart).

10190 Grote Gele Kwikstaart *Motacilla cinerea*

Maxima: 7/3 Kuringen 2 ex. (DSK), 23/3 Zarren 4 ex. (DSK) en 28/3 St.-Pieters-Rode 2 ex. (WA Mortsel).

10200 b. Rouwkwikstaart *Motacilla alba yarrellii*

5 maart-, 2 april- en 2 meiwaarnemingen, voornamelijk in West- en Oost-Vlaanderen. 15/3 Snellegem (POM); 16-17 en 25/3 Oostende (VW Oostende); 31/3 Assenede (DSW, DLR, BOM, BOK, BEL); 2/4 Borsbeek 1 ad. (COD); 15/4 Merelbeke (DMG); 16/5 Wetteren 1 ad. ♂ (VLK, CAL) en 16/5 Schelderode (VBF, VLF).

10480 Pestvogel *Bombus garrulus*

29/3 Merelbeke (*Parus* 84: 12)

11040 Nachtegaal *Luscinia megarhynchos*

Eerste vogels: 3 en 5/4 Mol-Postel (BEL), 6/4 Antwerpen-Linkeroever (AUL) en 8/4 Knokke-Zwin (BUG). Algemeen vanaf 10/4. Maxima: -/4 en -/5 Knokke-Zwin 23 zangposten (BUG), 30/4 Antwerpen-Linkeroever minimum 20 zangposten (AUL, CSH, JSL, STC) en -/5 Koksijde 27 zangposten (GAJ). Een deel van deze zangposten betreffen doortrekkers.

11060 a. Witgesterde Blauwborst *Luscinia svecica cyaneola*

Eerste vogels: 20/3 Antwerpen-Blokkersdijk (VEW); 21/3 Assenede (DLR, BEL), Lier (COD, CSH, STC) en Zwijsrecht (JSL, STC). Algemeen vanaf 25/3.

11210 Zwarte Roodstaart *Phoenicurus ochruros*

Eerste zomervogels op 21/3 Lier 2 ♂ ♂ (COD) en Wuustwezel 1 ♂ (NUH); 23/3 Boechout 1 ♀ (COD). Algemeen vanaf eind maart.

11220 Gekraagde Roodstaart *Phoenicurus phoenicurus*

Eerste vogels op 27/3 Bonheiden (VBW) en Arendonk 1 ♂ (DEL), 29/3 Hofstade (KIJ, VUK). Algemeen vanaf begin april. Maxima: 9/5 Antwerpen-St.-Annabos 13 zangposten (COD, CSH, STC).

11370 Paapje *Saxicola rubetra*

Eerste vogels: 31/3 Brecht (WEM), 3/4 Retie (DRD) en 15/4 Beerse (LEJ). Algemeen vanaf begin mei.

11390 Roodborsttapuit *Saxicola torquata*

Eerste zomervogels op 7/3 Haasdonk 1 ♂ (TMT), Mechelen 1 ♂ (WIR), Snaaskerke (VW Oostende), Itegem 1 ♀ (WUS, WLM) en Heist-op-den-Berg (WUS, WLM); 8/3 Assenede 1 ♂ (BEL). Algemeen aanwezig op 10/3.

11460 a. Tapuit *Oenanthe oenanthe*

Eerste vogels op 21/3 Lier 1 ♂ (COD) en 31/3 Oostende (VW Oostende). Algemeen vanaf half april.

11460 b. Groenlandse Tapuit *Oenanthe oenanthe leucorhoa* BAHC

v 11/5 Den Haan (VW Oostende).

11860 Belflijster *Turdus torquata*

Opvallend veel doortrekkende vogels. Eerste trekkers: 21/3 Oud-Turnhout 2 ex. (Natuurwerkgroep Groot-Lille), 4/4 Turnhout 2 ex. (WA Turnhout) en 5/4 Assenede 5 ♂ ♂ (DLR, DMJ, BEL). Veel doortrek vanaf half april. Laatste vogels: 3 tot en met 9/5 Koksijde 3 à 4 ex. (GAJ). Onze gegevens zullen mee verwerkt worden in een artikel dat zal verschijnen in *Aves*.

11980 Kramsvogel *Turdus pilaris*

Broedgevallen te: Wuustwezel minimum 2, Arendonk 1, Zichem minimum 10, Testelt 1 en Bazel 1. Limburgse broedgevallen ontbreken.

12010 Koperwiek *Turdus iliacus*

Laatste wintergasten: 20/4 Kallo 9 ex. (JSL) en 24/4 Bazel enkele ex. (ROI, VHF, VHW).

12200 Cetti's Zanger *Cettia cetti*

6-12-14-18-27 en 28/3 Assenede respectievelijk 2-aanwezig 1-4 à 5-3 en 1 ex. (BEL, DLR, ROW), 21/3 Hoboken (*Steenuil* 24,3: 3); 3 en 5/4 Assenede 3 en 4 zangposten (BEL, DLR), 12/4 Hingene (TMT), 13/4 Mol-Postel (DEL), 1/5 Antwerpen-Linkeroever (COD, SMG), vanaf 15/5 Steendorp (TMT), 10-12/5 Koksijde (GAJ), 20/5 Elversele (FOJ) en 30/5 Mariekerke (DHH).

12360 Sprinkhaanrietzanger *Locustella naevia*

Vroegste data: 5/4 Assenede (BEL, DMJ), 14/4 Mechelen (VBW) en Antwerpen-Linkeroever (AUL). Algemeen vanaf 25/4.

12380 Snor *Locustella luscinoides*

Slechts van 3 plaatsen waarnemingen (zangposten) ontvangen: 3-15 en 18/4 Lier (COD, CSH, JSL, SMG, STC), 15 en 19/4 Assenede (BEL, DLR) en 25/4 Mol-Postel (DEL). Slechts 2 meiwaarnemingen ontvangen: 5/5 Lier (COD) en 10/5 Assenede 2 ex. (BEL).

12430 Rietzanger *Acrocephalus schoenobaenus*

Vroegste data: 4/4 Mechelen 2 ex. (VBW) en 11/4 Antwerpen-Blokkersdijk 2 ex. (COD). Algemeen vanaf 20/4.

Grootste concentratie: 7/5 Mechelen 15 zangposten (VBW). Ook van deze soort kregen we weinig waarnemingen.

12500 Bosrietzanger *Acrocephalus palustris*

Vroegste data: 10/4 Doel (OED), 14/4 Sombeke (VKB, FOJ), 15/4 Mechelen 3 ex. (VBW), 24/4 Bazel (VHF-VHW), 25/4 Antwerpen-Blokkersdijk 2 ex. (COD) en Lier (CSH, STC) en 28/4 Gent (GEV, OUH), zoals gewoonlijk vanaf half mei algemeen aanwezig. 10-14 en 15/4 vallen vóór de aankomst van Kleine Karekiet!

12510 Kleine Karekiet *Acrocephalus scirpaceus*

Vroegste data: 16/4 Mol-Postel (DEL) en 17/4

Zeevergem (DTD) Werd vanaf 28/4 op meerdere plaatsen genoteerd, doch was pas vanaf half mei algemeen.

12530 Grote Karekiet *Acrocephalus arundinaceus*

Alle waarnemingen, welke ontvangen werden: 7-14-15 en 19/5 Lier 1 ex. (COD, CSH, JSL, STC) en op 8/5 2 ex. (STC), 12/5 Assenede (DLR), 16 en 17/5 Snaaskerke 1 en 2 ex. (VW Oostende), 18-26/5 Bornem (DHH, WA Klein-Brabant) en 30/5 Berlare (LMG, LMR).

12590 Spotvogel *Hippolais icterina*

Eerste data: 9/5 Antwerpen-Linkeroever 2 ex. (COD), 11/5 Nazareth (ROJ-ROH), 12/5 Arendonk (DEL) en 13/5 Wuustwezel (NUH). Vanaf half mei algemener.

12600 Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* BAHC
17/5 Klemskerke-Den Haan (VW Oostende).

12740 Braamsluiper *Sylvia curruca*

Vroegste data: 6/4 Antwerpen-Linkeroever (AUL), 11/4 Moortsele (REM). Algemeen vanaf half mei. Uit Limburg geen waarnemingen ontvangen.

12750 Grasmus *Sylvia communis*

Vroegste data: 14/4 Zeevergem (VLF), 22/4 Hingene (WA Klein-Brabant), 24/4 Bazel en Weert (ROI, VHF, VHW, TMT) en zelfs 4 zangposten te Kluizen (VSP, SAL, GEV, BEL). Begin mei algemeen aanwezig.

12760 Tuinfluiter *Sylvia borin*

Eeste zomervogels: vanaf 11/4 Antwerpen-Linkeroever (COD); 15/4 Lier (CEJ, COD, DOK); 18/4 Everbeek (REM). Vanaf 25 april meer waargenomen, doch slechts algemeen vanaf begin mei.

12770 Zwartkop *Sylvia atricapilla*

Maartwaarnemingen: vanaf 7 tot 27/3 Arendonk (DEL), 16/3 Lier (VW Lier), 18/3 Mortsel (JSL), 27/3 Diksmuide (DSK), 28/3 Weert en Hingene (TMT). Rond 10 april algemeen aanwezig.

13080 Fluits *Phylloscopus sibilatrix*

Aprilwaarnemingen: 16/4 Kalmthout (COD), v 24/4 Buggenhout (COW, CRD), 25/4 Munte (VLF). Half mei algemeen. Waarnemingen uit West-Vlaanderen: 3/5 Brugge (POR), 16/5 Vloetem (WA Brugge), 23/5 Koekelare 1 zangpost (WJ Westkust) en Koksijde 1 of 2 zangposten. (GAJ).

13120 Fitis *Phylloscopus trochilus*

Maartwaarnemingen: 17/3 Arendonk (DEL), 21/3 Bazel (VHF, VHW), 26/3 Wijnegem (COD), 27/3 Wuustwezel (NUH) en Munte (VLF) en vanaf 28/3 Eeklo (VBL). Wat pas begin april algemeen. Grootste concentraties: Kalmthout 6/4 en 16/4 31 en 60 zangposten (COD, CEJ) en 10/4 De Panne min. 30 zangposten (GEV).

13150 Vuurgoudhaantje *Regulus ignicapillus*

2/3 Kasterlee 3 ex. (BOB, SMM), 5 tot 21/3 St.-Denijs-Westrem (JAM), 14-17-18 en 27/3 Assenede telkens 1 ex. (BEL, DSW, BOM, BOK, DSW), 14/3 Bazel (RZR, ROI) en Hallaar (WUS), 18/3 Muizen (NIJ), 21/3 Munte (LVF), 28/3 Antwerpen-Oorderen (BNL) en Borsbeek 6 ex. (CSH, JSL, STC); 6/4 Lier, 15/4 Eeklo (DSW) en 16/4 Schelderode (VLF); 23/5 Leuven (WA Mortsel).

13350 Grauwe vliegenvanger *Muscicapa striata*

Ook dit voorjaar een erg vroege waarneming: 4/4 Melsele (OED). Volgende waarneming 2/5 Beersel (WUS/ XKJ). Vanaf half mei algemeen aanwezig.

13490 Bonte Vliegenvanger *Ficedula hypoleuca*

Vroegste data: 5/4 Hertsberge 1 paar (VIM), 12/4 Merelbeke 1 ♂ (VLF, DMG, REM, WA Merelbeke), 21/4 Eeklo (VHD), 23/4 St.-Niklaas 2 ♂ ♂ (VKB) en Wetteren (VLK, CAL), 24/4 Mol-Postel (DKN). Algemeen vanaf eind april. Er werden geen grote concentraties gemeld, in tegenstelling tot vorig jaar. Uitzondering: 2/5 Antwerpen-Linkeroever 19 ex. (COD, JSL, SNC, WTL).

14540 Kuifmees *Parus cristatus*

Waarnemingen buiten het broedgebied: 14/3 Lier-Berlaar, 22 en 26/3 Nijlen 2 en 1 ex. (VW Lier) en 19/5 Wilrijk (CSH, STC).

14610 Zwarte Mees *Parus ater*

Waarnemingen in West-Vlaanderen: 14/4 De Panne (OUH). In Oost-Vlaanderen: -/4 Munte 5 zangposten (VLF), 4/4 Kluisbergen (WA Kortrijk) en 15/5 Schelde-rode 5 ex. (VLF).

15080 Wielewaal *Oriolus oriolus*

Vroege waarneming: 15/4 Lier 1 ♂ (CEJ, COD, DOK, RAP). De volgende waarnemingen: 23/4 Eeklo (VIO), 25/4 Antwerpen-Linkeroever (AUL) 27/4 Mol-Postel 1 zangpost (DEL). Algemeen waargenomen vanaf 10/5 met als hoogste aantallen: 13/5 Mol-Postel 7 ♂ ♂ - 5 ♀ ♀ (DEL) en 20/5 Antwerpen-St.-Annabos 7 ♂ ♂ + 3 ♀ ♀ (COD).

15150 Grauwe Klauwier *Lanius collurio*

Vroegste waarneming: 22/5 tot 26/5 Brecht 1 ♂ (SID, SCO), 31/5 Antwerpen 1 paartje (VBF-VLF). Broedplaats te Hallaar bleef onbezet (WUS).

15200 Klapekster *Lanius excubitor*

Meestal waarnemingen van solitaire ex. Maxima: 2/4 Hingene 3 ex. ± balts (DHH) en 11 tot 16/5 Beerzel 2 ex. (VOF).

15570 Notenkraker *Nucifraga caryocatactes*

Laatste week van maart tot en met 11/4 Wachtebeke tot 3 ex. (BEL, DSO en anderen).

15630 Roek *Corvus frugilegus*

Laatste waarnemingen buiten de broedplaatsen: 6/3 Mechelen 301 ex. naar NO (VBW) en 14/3 Deinze ± 35 ex. (ROJ, ROH).

15670 b Bonte Kraai *Corvus corone cornix*

Laatste wintergasten: 6/3 Bachte-Maria-Lerne (ROH, ROJ) en 7/3 Weert (DLV).

15720 Raaf *Corvus corax* BAHC

4/4 Knokke-Heist 1 ex. naar NO tussen een 100-tal Zwarte Kraaien (DST, VEI, SYP).

16380 Keep *Fringilla montifringilla*

Maxima: 6/3 Munsterbilzen minimum 150 ex. naar NO (WA Zuid-Limburg) en 7/3 Lichtaart ± 1500 ex. (RAP). Laatste wintergasten: 5/5 Lier 1 ♂ (VW Oostende) en 15/5 Antwerpen-Blokkersdijk 2 ♂ ♂ (COD).

Bonte Vliegenvanger *Ficedula hypoleuca*.

Foto: J. de Beuckeleer

16400 Europese Kanarie *Serinus serinus*

Eerste broedvogels: 13/3 Lede (LMG, LMR), 10/4 De Pinte 1 paartje (CLG) en 11/4 Antwerpen-St.-Annabos 1 ♂ (COD). Regelmatig waarneembaar vanaf half april, doch zeker niet algemeen.

16530 Putter *Carduells carduells*

Maxima: 7/3 Antwerpen-St.-Annabos $\pm$ 40 ex. (COD). De andere waarnemingen betroffen gewoonlijk solitaire exemplaren.

16540 Sijs *Carduells spinus*

Maxima: 13/3 Viersel $\pm$ 40 ex. (VW Lier) en Grimbergen $\pm$ 70 ex. (KNE) en 4/4 Beersel 20 ex. (VOF). Laatste wintergasten 18/4 Wachtebeke verschillende ex. en zang (ROW, BEL).

16620 Frater *Carduells flavirostris*

Laatste wintergasten: 7/3 Antwerpen-Blokkersdijk 5 ex. (JSL), 13/3 Kallo 36 ex. (OED), 13 tot 16/3 Dudzele 12 ex. (WA Brugge) en 20/3 Kallo 11 ex. (OED).

16630 Barmsls *Carduells flammea*

17/4 De Panne 1 ♂ 2 ♀ (GEV-WA De Stern), 25/4 Kluisbergen enkele ex. (WA Kortrijk) en 1/5 Snellegem

5 ex. (POM, POR) en De Panne 5 à 10 ex. (WA Westkust).

16660 Kruisbek *Loxia curvirostra*

8/3 Mol-Postel 2 ex. (DRD), 15/3 's Gravenwezel 5 ex. (WA Voorkempen) 21/3 Nazareth minimum 1 ex. roep (BEL-VW Gent), 26/3 Eeklo (VBL), 15/4 Beernem 8 ex. (JAV) en 1/5 Kalmthout 2 ♂ $\pm$ 1 ♀ (PES).

17100 Goudvink *Pyrrhula pyrrhula*

13/3 Turnhout 2 ex. (DRI, MIM), 26/3 Eeklo (VBL), 11/4 Wachtebeke 1 ♀ (DSO), 2/5 Lummen (BAF, JMR, CMR), 13/5 Retie 1 ♂ (VGL) en 16/5 's Gravenwezel 2 ex. (WIF).

17170 Appelvink *Coccothraustes coccothraustes*

8/3 Wijnegem (COM), 28/3 's Gravenwezel 4 ex. (WIF) en 12/4 Woumen (MKM, HOP), 2/5 Perk (WA Brussel).

18500 Sneeuwgorz *Plectrophenax nivalis*

Slechts 1 waarneming ontvangen: 20/3 Merksplas 1 ♀ tussen Rietgorzen (LEJ).

18570 Geelgorz *Emberiza citrinella*

Maxima: 17/4 Oostenberge 10 zangposten (REM, EEG) en gedurende de maand mei te Lille 6 paartjes (DAW).

18660 Ortolaan *Emberiza hortulana*

Slechts 2 waarnemingen ontvangen: 8/5 Antwerpen-Blokkersdijk 3 ♂ 2 ♀ (DPT, NUP, WTL, SNC, COD) en 9/5 Ravels 1 ♂ (WJ Turnhout).

18740 Dwerggors *Emberiza pusilla* BAHC

4/4 Antwerpen-Linkeroever in het Vlietbos 1 ex. (AUL).

18770 Rietgors *Emberiza schoeniclus*

Maxima: 7/5 Mechelen 10 zangposten (VDW) en maand mei te Lier 22 zangposten bezet (CEJ, COD, CSH, JSL, GOB, STC).

18820 Grauwe Gros *Millaria calandra*

Munte $\pm$ 20 broedparen (VLF). Maxima mei: Knokke 11 zangposten (SYP).

Lijst der waarnemers:

ADI I. Adriaans; APD D. Appels; APJ J. Appels; AUL L. Audenaerde; BAF F. Baeten; BEC C. Beel; BEH H. Berghmans; BEK K. Bernaers; BEL L. Bekaert; BEV V. Beeldens; BEW W. Beullens; BFJ J. Boonefaes; BGT T. Bogaerts; BIP P. Biesemans; BLG G. Bulteel; BLR R. Blommaerts; BNL L. Benoy; BOE J. Borrey; BOK M. Bogaert; BOL F. Bogaert; BOM M. Boone; BOT T. Boonen; BRW W. Braem; BUG G. Burggraef; BUJ J. Buysse; BYJ J. Belloy; CAH H. Carpentier; CAL L. Caekbeke; CBC C. Coekelbergh; CEG G. Ceuppens; CEJ J. Celis; CHI I. Christiaans; CLG G. Claeys; CLU R. Clinckspoor; CMR R. Coremans; COD D. Colin; COJ J. Cox; COM M. Couwels; COW W. Cooreman; CRG G. CRAUWELS; CRJ J. Corne; CSH H. Cassiers; CUJ J. Cuypers; DAF F. Daenekynt; DAW W. Debaere; DBA A. de Ben; DBF F. de Beelde; DBN J. de Ben; DBR R. Debruyne; DCG G. Deckx; DCJ J. de Cock; DCU L. de Clercq; DED D. de Mey; DEG G. Daems; DEJ J. Dewyselaere; DEL L. Deckx; DEM M. Demeuleneire; DFR R. de Fraine; DGR R. de Gusme; DHH H. d'Hertefeld; DHO P. de Handsetters; DHU E. de Hauwere; DKM M. de Koninck; DKN A. Dekoning; DKP P. de Kerf; DLL L. de Lust; DLR R. de Lust; DMB B. Demey; DMF F. Demey; DMG G. de Meulemeester; DMJ J. de Meyer; DNC C. Debruyne; DNL L. Denys; DOD D. Dobbelaere; DOK K. de Rouck; DON J. de Vos; DOW W. de Cock; DPE E. de Pauw; DPT T. de Pauw; DRD D. Draulans; DRF J. de Ridder; DRG G. Deweert; DRI I. Driesen; DRM M. de Raeve; DRW W. de Bruycker; DSK K. Devos; DSO R. Desmet; DST T. de Schuyter; DSW W. Desmet; DTD D. de Sutter; DTK K. de Taey; DUG G. de Putter; DWA A. de Weerd; DWL L. Dewulf; DXD D. Depauw; DXK K. Daelemans; EEG G. Eeckhout; FEH H. Felix; FIG G. Firliefijn; FOA A. Fouquaert; FOJ J. Fontein; GAJ J. Gaytant; GEJ J. Geivaerts; GEU P. Gerene; GEV V. Geers; GHA A. Gheerardijn; GOB B. Goovaerts; GSM P. Herroelen; HOP P. Houwen; JAI M. Jacobs; JAM M. Jacobs; JAR R. Jacobs; JAS S. Janssens; JAU L. Janssens; JMR R.

Jamaer; JSL L. Lammens; LAJ J. Lauwers; LEJ J. Leestmans; LES S. Lerner; LJP P. Landewald Janssens; LMG G. Lemmens; LMR R. Lemmens; LNP P. Lenaerts; LSJ J. Loos; MAM M. Maes; MEA M. Menier; MEF F. Meeus; MEH H. Meeus; MEP P. Maes; MER F. Meys; MIN N. Michiels; MKJ J. Maekelberghe; MKM M. Maekelberghe; MLO O. Meloen; MML M.-L. Meeus; MRM M. Mergaert; MSF F. Mees; MSH H. Maes; MTE E. Matthé; MTL L. Matthé; MTM M. Matthé; MXA A. Maes; NIJ J. Niesz; NUH H. Nuytemans; NVP P. Nevelsteen; OED D. Oellibrandt; ONC C. Onkelinx; OPJ J. Opdebeeck; ORG G. Orbie; OUH H. Outtier; PEJ J. Pelckmans; PES S. Peten; POA A. Polfliet; POJ J. Pollet; POM M. Pottier; POR R. Pottier; PRP P. Prinsen; QUM M. Quintiens; RAD D. Raes; RAP P. Raes; REK K. Reynaert; REL L. Reynders; REM M. Reygaert; ROD D. Roels; ROH H. Royeaerd; ROI F. Robinet; ROJ J. Royeaerd; ROR M. Rottiers; ROW W. Rotgens; RSM M. Raes; RZR R. Rozemond; SAL L. Sagaert; SAM M. Swannet; SAP P. Sinessaert; SAT T. Sanczuk; SCO O. Schiettecatte; SEC C. Segaert; SGL L. Segers; SHJ J. Schrey; SHP P. Schollaert; SHW W. Schrey; SID D. Symens; SLM M. Sootenmaekers; SMF F. Smets; SMG G. Smet; SMM M. Smets; SNCC C. Snyers; SNF F. Saman; SSL L. Smets; SSPP. Symens; STC C. Steeman; STK K. Sterckx; STM M. Stoop; SUW W. Suetens; SYP P. Sys; THEA A. Theuninck; THJ J. Thys; TME E. Toorman; TMT T. Temmerman; TOW W. Torfs; TRE E. Troch; TRR R. Trio; VAA M. van Aerde; VAG G. van San; VAT T. Valkenborgh; VBD M. Verbauwheide; VBF F. van den Bossche; VRL G. van Bastelaere; VBW W. van den Bossche; VCI I. van Camp; VCW W. van Caeneghem; VDC L. Vandaele; VDH H. van Doorslaer; VDK G. van der Kelen; VEI D. Vercammen; VEW W. Verschueren; VEX Vervoort; VFL L. van Hoof; VGV V. van Gorp; VGW W. van Ginhoven; VHE G. van Heybeek; VAN F. van Hoeyweghen; VHW W. van Hoeyweghen; VIJ J. van Impe; VIM M. Vlielinck; VJE J. Vermeire; VJM M. van Jole; VKB B. Verberckmoes; VLFF F. Verbelen; VLI H. van Looveren; VLK K. van Laeken; VMG G. van der Meirsch; VML J. van Ammel; VNB B. van Nimmen; VNP P. Vandermeiren; VOF F. van den Bos; VOH H. Voet; VOL L. Oosterwijck; VPN N. van de Put; VPU L. van de Perre; VQE E. Verstraelen; VQJ J. van Goethem; VRD D. van Roosbroeck; VSP P. van Sanden; VSS S. Vanneste; VUM M. van Buchenhout; VUW W. Vercruysse; VVA J. van Vesseem; VVH H. van der Veken; VVK K. van de Velde; VVP P. van de Vijver; VXW W. van Muylen; VYG G. van Acker; VZA A. Verstraet; VZM M. Vanhoudt; WEE E. Weber; WEM M. Wens; WIE E. Windey; WIG G. Wieme; WIR R. Willockx; WIW W. Willems; WLB B. Wolles; WLM M. Willems; WTL L. Wouters; WUH Wuytemans H.; WUS S. Wuyts; XEE E. Verschueren; XKJ J. van Kerckhoven; XNJ J. van Laer; XOM M. Overmeire; YSM M. Ysewijn; YVH H. Yvens; ZAF F. Zaman; ZOJ J. Volders; WA de Stern; VW Gent; WA Krekenland; WA Brugge; WA Brussel; VW Brugge; VW Lier; VW Oostende; WA Merelbeke; WA Voorkempen; WA Westkust; WJ Turnhout; WA Turnhout; WJ Westkust; Natuurwerkgroep Groot Lile; WANW Brabant; VW Beernem; WA Mortsel; WA Midden Limburg; WJ Midden Limburg; VW Mortsel; BJN Brugge; WA Eeklo; WA Kortrijk; WA Brussel; WA 's Heerenbosch; WN Linkeroever; WJ Waasland; R. Demervallei; WJ Gent; ZW Nieuwpoort; WA Lier; WA Gent; WA Zwalm; WJ Scheldeland; WA Netevallei

V. Dupont, L. Janssen, D. Oellibrandt, Ornithologische Centrale, Frank Baurstraat 49, 9000 Gent.

AANWIJZINGEN VOOR DE AUTEURS

Het maandblad „Wielewaal” publiceert in principe alle artikels waarvan de inhoud strookt met de doelstelling van de Vereniging De Wielewaal: de kennis en de bescherming van de natuur en in het bijzonder van de in het wild voorkomende vogels. De redactie behoudt zich nochtans het recht voor te beslissen welke artikels of bijdragen worden geplaatst.

Kopij moet in drievoud in machineschrift worden ingeleverd bij de hoofdredacteur. Uiterlijk twee maanden na het insturen van de kopij ontvangt de auteur bericht of zijn artikel al dan niet zal worden opgenomen. Eventueel kan de auteur gevraagd worden wenselijke veranderingen aan te brengen.

De auteurs zijn persoonlijk verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikels.

Elk artikel wordt gevolgd door het volledig adres van de auteur(s).

De redactie dringt er op aan om artikels en belangrijke bijdragen te doen volgen door een samenvatting in de Nederlandse, Franse en Engelse taal. Op verzoek van de auteur zal de „résumé” en „summary” door de redactie worden opgesteld.

In het maandblad wordt de voorkeurspelling toegepast. Nederlandse vogelnamen beginnen steeds met een hoofdletter (bv. Witte Kwikstaart). Groepsnamen (bv. steltlopers) beginnen niet met een hoofdletter. Dezelfde schrijfwijze geldt voor namen van planten, insecten, enz... De eerste vermelding in een tekst van een soort wordt steeds gevolgd door de Latijnse geslachts- en soortnaam, onderstreept.

In datumvermeldingen dienen de namen van de maanden bij voorkeur voluit geschreven. Het gebruik van afkortingen dient vermeden te worden.

Referenties in de tekst worden aldus vermeld: (Segers, 1948); bij meerdere referenties: (Segers, 1948; Grootaers, 1958); en verwijzen naar een alfabetisch gerangschikte bibliografie. Deze bibliografie wordt als volgt opgesteld:

- voor een artikel: Auteursnaam, initialen van de voornamen, jaar. Volledige titel. *Naam van het tijdschrift*, jaargang: eerste pagina van het artikel - laatste pagina.
bv. Grootaers F., 1958. Glanskop (*Parus palustris*) en Matkop (*Parus atricapillus*). *Wielewaal* 24: 1 - 16.
- voor een boek: Auteursnaam, initialen van de voornamen, jaar. *Volledige titel*. Stad van uitgifte, naam van de uitgever.
bv. Segers F., 1948. *Broedvogels in de Kempen*. Antwerpen, Nederlandsche Boekhandel.

Als er meerdere auteurs zijn: Lippens L., H. Wille, 1972. *Atlas van de vogels in België en West-Europa*. Tielt, Lannoo.

In de bibliografie worden slechts die titels vermeld waarnaar in de tekst wordt verwezen. Alle literatuurgegevens moeten bij hun oorspronkelijke bron gecontroleerd worden.

Ter illustratie van bijdragen kunnen in aanmerking komen: zwart-wit- en kleurfoto's, diapositieven, zwart-wit-tekeningen. Grafieken, tabellen en kaarten dienen met zwarte inkt op wit papier getekend.

Aan de auteur van een artikel (of aan één van hen indien er meerdere zijn) zullen 5 exemplaren van het maandblad worden verzonden. Meer exemplaren (tot maximum 30) kunnen bekomen worden, indien de hoofdredacteur hierom verzocht wordt bij het inzenden van het artikel.

De hoofdredacteur zal graag eventuele bijkomende inlichtingen of adviezen verstrekken aan mogelijke auteurs.

WIELEWAAL

JAARGANG 49 - APRIL 1983

J. SCHAERLAECKENS, V. VAN GORP. Verslag van een ornithologische reis door Israël in het voorjaar van 1982.	129
Opmerkelijke ornithologische meldingen.	147
V. DUPONT, L. JANSSEN, D. OELLIBRANDT. Ornithologische seizoenoverzichten in Vlaanderen - maart-april-mei 1982.	149

Titelblad: Aziatische Arend *Aquila nipalensis* — Foto: V. Dupont